

3-oji jaunimo tyrėjų mokslinė-praktinė konferencija Lietuvos jaunimo politikos 20-mečiui paminėti

JAUNIMO DALYVAVIMO IR ATSKIRTIES, LAISVĖS IR ATSAKOMYBĖS TAKOSKYROS

PRANEŠIMŲ SANTRAUKOS

2016 M. RUGSĖJO 8 D.
VILNIUS

Konferencijos organizatoriai:

Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Mykolo Romerio universitetas

Konferencijos partneriai:

Vilniaus universitetas
Vytauto Didžiojo universitetas
Lietuvos edukologijos universitetas
Jaunimo reikalų departamentas prie LR SADM
Lietuvos jaunimo organizacijų taryba

Konferencijos komitetas

Doc. dr. Jolita Buzaitytė-Kašalynienė, Vilniaus universitetas (komiteto pirmininkė)
Doc. dr. Mantas Bileišis, Mykolo Romerio universitetas (mokslinis sekretorius)
Prof. dr. Odeta Merfeldaitė, Mykolo Romerio universitetas
Prof. dr. Irena Zaleskienė, Lietuvos edukologijos universitetas
Doc. dr. Andrius Stasiukynas, Mykolo Romerio universitetas
Doc. dr. Asta Balkutė, Mykolo Romerio universitetas
Dr. Jorūnė Vyšniauskytė-Rimkienė, Vytauto Didžiojo universitetas
Dr. Rasa Indriliūnaitė, Vytauto Didžiojo universitetas
Dr. Violeta Jegelevičienė, Mykolo Romerio universitetas
Jolanta Sakalauskienė, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Gintarė Lisauskaitė, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Milda Petkevičiūtė, Jaunimo reikalų departamentas prie SADM
Rasa Aleškevičiūtė, Lietuvos jaunimo organizacijų taryba

Konferencijos sekretoriatas

Ugnius Gasiūnas, Mykolo Romerio universitetas
Sandra Bukatkaitė, Mykolo Romerio universitetas

Kontaktinis asmuo:

Doc. dr. Mantas Bileišis,
Mykolo Romerio universiteto Viešojo valdymo inovacijų laboratorijos vadovas
Didlaukio g. 55, 201 kab. LT-08303 Vilnius
E-paštas: researchnetwork@mruni.eu
Tinklalapis: jaunimo-tyrimai.mruni.eu

Šiais, 2016-aisiais, sukanka 20 metų kai Lietuvoje jaunimo politika pradėta reglamentuoti specialiais teisės aktais. Kokius tikslus ir lūkesčius jaunimo politikai kėlėme? Kokiomis priemonėmis šių tikslų siekėme? Kokių rezultatų pasiekėme? Kokie politiniai sprendimai šioje srityje buvo svarbiausi, kuriais iš jų galime džiaugtis ir didžiuotis? Kur mes esame ir kur mes einame ar turėtume eiti?

Prieš 20 metų pagrindinis jaunimo politikos tikslas buvo suteikti jauniems žmonėms galimybę dalyvauti priimant sprendimus įvairiose jų gyvenimo srityse ir politikos formavimo lygmenyse. Jaunimo politikos užduotis buvo užauginti ir subrandinti jaunąją kartą pasirengusią gyvenimui laisvoje, demokratinėje visuomenėje rinkos ekonomikos sąlygomis. Tai nebuvo ir nėra lengva užduotis.

Demokratijai reikia aktyvių, iniciatyvių, veiklių, motyvuotų ir neabejingų jaunų žmonių. Laisvė eina drauge su atsakomybe, laisvas žmogus yra atsakingas, gebantis prisiimti bendrapasidalintą atsakomybę už Lietuvos dabartį bei ateitį ir individualią atsakomybę už savo gyvenimą, asmeninius pasirinkimus bei jų pasekmes. Rinkos ekonomika paremta konkurencija, dėl skirtingų gebėjimų, pajėgumų, įgimtų ar įgytų savybių ne visiems vienodai gerai sekasi joje dalyvauti, vieniems jauniems žmonėms pakanka užtikrinti galimybes, o kitiems – reikia pagalbos, kad tomis galimybėmis jie pasinaudotų.

Konferencijoje kalbėjome susiskirstę į penkias sekcijas. Trijose, kvietėme jaunimo tyrėjus, mokslininkus ir praktikus, pasisakyti jaunimo užimtumo ir integracijos, jaunimo dalyvavimo bei darbo su jaunimu ir ugdymo temomis. Šių pranešimų santraukas rasite šiame leidinyje. Kitas dvi sekcijas organizavome orientuodamiesi į jaunimo politikos ekspertus bei pačius jaunus žmones. Vienoje buvo dirbama pagal strateginio planavimo sesijų principus, kitoje – taikant aktyvaus dalyvavimo metodus. Abiejose buvo siekiama įvardinti veiksmingiausias politikos priemones, galinčias paskatinti jaunimo dalyvavimą ir įtrauktį. Taip sukūrėme progą palyginti politikos ekspertų ir pačių jaunų žmonių perspektyvas.

Ši konferencija jau trečioji. Pirmoji, įvyko 2012 m. Vilniaus universitete, antroji – 2014 m. Vytauto Didžiojo universitete. Visos konferencijos organizuotos kartu su jaunimo politiką formuojančiomis ir įgyvendinančiomis institucijomis: Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Jaunimo reikalų departamentu. Šiais metais mūsų partneriais tapo Lietuvos jaunimo organizacijų taryba. Šis renginys yra pavyzdys to, kad kuriant geresnę ateitį jaunimui Lietuvoje yra įmanoma suvienyti pilietinės visuomenės, valdžios ir universitetų pastangas. Konferencija tampa Jaunimo tyrėjų tinklo, kuruojamo Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, pagrindiniu forumu. Jame galime įvardyti jaunimo politikos sėkmes ir nesėkmes, analizuoti jų priežastis bei brėžti ateities jaunimo politikos gairės.

Tikime, kad per kitus 20 metų dialogas tarp jaunų žmonių tyrėjų, sprendimų priėmėjų taps tik intensyvesnis, o žiniomis grįsta jaunimo politika padės sėkmingai įveikti mūsų valstybei iškiliančius iššūkius.

*Konferencijos komiteto vardu
Doc. Dr. Jolita Buzaitytė-Kašalynienė
Doc. Dr. Mantas Bileišis*

TURINYS

JAUNIMAS JAUNIMO POLITIKOJE – OBJEKTAS AR SUBJEKTAS? PLENARINIS PRANEŠIMAS.....	5
JAUNIMO UŽIMTUMAS IR INTEGRACIJA	6
JAUNŲ ŠEIMŲ PASIRINKIMAS: TĖVYSTĖ AR KARJERA?	6
NEFORMALUSIS JAUNIMO UGDYMAS: VEIKLOS PRINCIPAI IR DARBO METODAI	7
INTELEKTINIO SAUGUMO FENOMENAS, VEIKSNYS PILIETIŠKOS ASMENYBĖS UGDYMU SOCIOEDUKACINĖ VEIKLA KAIP JAUNIMO TEISIŲ Į LAISVĘ IR ATSAKOMYBĘ UŽTIKRINIMO PRIEMONĖ VAIKŲ DIENOS CENTRUOSE	8
JAUNŲ ŽMONIŲ, LEIDŽIANČIŲ LAIKĄ GATVĖJE, SAVIVOKA	9
JUNGTINIŲ TAUTŲ NEĮGALIŲJŲ TEISIŲ KONVENCIJOS ĮGYVENDINIMAS PRAKTIKOJE: JAUNO ASMENS SAVIVERTĖ	11
JAUNIMO INTEGRACIJĄ Į DARBO RINKĄ SKATINANČIŲ PRIEMONIŲ VERTINIMAS.....	12
JAUNIMO DALYVAVIMAS.....	14
(NE)IŠGIRSTI UNIVERSITETO STUDENTŲ BALSAI PROBLEMINIO MOKYMO SI PROCESĖ.	14
JAUNIMO SAVANORIŠKĄ VEIKLĄ NEVYRIAUSYBINĖSE ORGANIZACIJOSE SKATINANČIOS PRIEMONĖS	15
NEĮGALIŲJŲ GEBĖJIMAS KOOPERUOTIS KAIP NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ VEIKLOS ĮGALINIMO IR SOCIALINIO DALYVAVIMO PRIELAIDA	17
BUVUSIŲ JAUNIMO LYDERIŲ PROFESINĖS KARJEROS IR VISUOMENINĖS VEIKLOS SĄSAJOS	18
JAUNIMO DALYVAVIMAS SPRENDIMŲ PRIĖMIME LIETUVOJE.....	19
KURČIŲJŲ JAUNIMO BENDRUOMENĖ LIETUVOJE: AR MES LIETUVOS PILIEČIAI?	20
PIRMO KURSO TRADICINIŲ STUDENTŲ SOCIALINIS DALYVAVIMAS KOLEGIJOJE, KAIP ADAPTACIJOS VEIKSNYS	21
REFLEKSIJA IR UNIVERSITETINĖS STUDIJOS: STUDENTŲ ĮSITRAUKIMO Į STUDIJŲ PROCESĄ IR VIDINĖS PARENGTIES PROFESINIAM VEIKIMUI DIDINIMO BŪDAS	22
DARBAS SU JAUNIMU IR UGDYMAS	24
JAUNIMO NEFORMALIOJO UGDYMO PRINCIPŲ TAIKYMAS MOKYKLOSE: UGDYTOJŲ PATIRTYS	24
TRANSFORMATYVUS MOKYMASIS ATLIEKANT SOCIALINĘ VEIKLĄ BENDROJO UGDYMO MOKYKLOJE 9-10 KLASĖSE: TEORINIS MODELIAVIMAS	25
SPECIALISTŲ, DIRBANČIŲ VAIKŲ DIENOS CENTRUOSE, LAISVALAIKIO ORGANIZAVIMO PATIRTYS	26
JAUNIMO DARBUOTOJŲ KURIAMOS RIBOS DARBE SU JAUNIMU	27
DIALOGIŠKO SANTYKIO REIKŠMĖ VIDINIŲ GALIŲ ATRADIMUI: UNIVERSITETINIŲ STUDIJŲ PATIRTIS	28
SAVARANKIŠKUMO UGDYMAS LYDIMAJAME BŪSTE	29
„PALAIKYS, NORS IR SUSIPYKSIM“: GRUPĖS NARIŲ ABIPUSĖS PAGALBOS YPATUMAI, DARBE SU JAUNIMO GRUPĖMIS	30

Jaunimas Jaunimo politikoje – objektas ar subjektas?

*doc. dr. Andrius Stasiukynas, Mykolo Romerio universitetas, stasiukynas@mruni.eu.
doc. dr. Mantas Bileišis, Mykolo Romerio universitetas, mantas.bileisis@mruni.eu*

Vienas pagrindinių jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo sudėtingumų slypi tame, kad jaunimo politika yra horizontali, t.y. ji orientuota į žmogaus amžiaus tarpsnį ir į jį lydinčias įvairias gyvenimo sritis – nuo mokyklos, darbo ar kitokio užimtumo, iki sveikatos, būsto, pilietiškumo ir t.t. Taigi, siekiant, kad Lietuva būtų vieta, kur jaunimas norėtų gyventi, dirbti ir kurti šeimas, būtinas ypatingas suderinamumas ir tarpžinybinis bendradarbiavimas tarp jaunimo politikos veikėjų, reikalingas politikų kompleksinis (apimantis įvairias jauno žmogaus gyvenimo sritis ir jo raidą) požiūris į jaunimą, matant ne tik problemas bet ir šių problemų atsiradimo priežastis ir galimas poveikio priemonės bei veiksmingai veikianči jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo sistema, įtraukianti ir patį jaunimą, ir su juo tiesiogiai dirbančius (mokytojai, jaunimo darbuotojai, nevyriausybinės organizacijos ir t.t.), ir jį tiriančius. Tačiau kiek jaunimo politikos formavime ir įgyvendinime dalyvauja pats jaunimas, ar jis yra tik jaunimo politikos poveikio objektas?

1996 m. priimtas LR Jaunimo politikos pagrindų įstatymas (Nr. IX-1871) (JPPĮ) laikomas jaunimo politikos pradžia ir numato jaunimo politikos sritis. **Pranešimo tikslas** – išnagrinėti jaunimo galimybes dalyvauti Lietuvos jaunimo politikos srityse per pastaruosius 20 metų (nuo jaunimo politikos suformavimo).

Tyrime dalyvavo jaunimo politikos ekspertai, kurie vertino jaunimo galimybes dalyvauti JPPĮ apibrėžtose srityse atskirais laikotarpiais pagal S. R. Arnstein (1969) „Visuomenės dalyvavimo pakopų“ teoriją. Ekspertai atrinkti atsižvelgiant į jų patirtį jaunimo politikos formavime bei įgyvendinime.

Tyrimas atskleidė, kad nuo 1995 m. (prieš priimant JPPĮ), jaunimo dalyvavimo galimybės didėjo beveik visose jaunimo politikos apibrėžtose srityse. Labiausiai kito: 1) pilietiškumo ugdymo ir karo prievolės atlikimo; 2) švietimo, mokymo, mokslo, studijų ir ugdymo; 3) darbo ir užimtumo; 4) socialinės ir sveikatos apsaugos; 5) sveikatingumo, kūno kultūros ir sporto sritys – nuo nedalyvavimo „Terapijos“ lygmenyje (1995 m.), kai siekiama piliečius adaptuoti prie esamos situacijos, „gydant“ jų nesugebėjimą prisitaikyti, iki simbolinio dalyvavimo „Nuteikimo savo naudai“ ir įtraukimo į įvairias patariamąsias tarybas (2016 m.). Dalyvavimo galimybės narkomanijos ir kitų priklausomybės formų srityje per dvidešimtmetį pakilo tik iki minėto nedalyvavimo „Terapijos“ lygmens; apsirūpinimo būstu srityje – iki simbolinio dalyvavimo „Informavimo“ lygmens.

Vertinant visumą ir laikotarpį, galima teigti, kad jaunimo dalyvavimo jaunimo politikoje galimybės ženkliai pagerėjo, taigi, jaunimas vis dažniau gali būti traktuojamas ne vien jaunimo politikos objektu, bet ir subjektu.

Raktiniai žodžiai: jaunimo politika, LR Jaunimo politikos pagrindų įstatymas (Nr. IX-1871), jaunimo politikos sritys, jaunimo dalyvavimas.

JAUNIMO UŽIMTUMAS IR INTEGRACIJA

Sekcijos moderatorė Prof. dr. Odeta Merfeldaitė, Mykolo Romerio universitetas

JAUNŲ ŠEIMŲ PASIRINKIMAS: TĖVYSTĖ AR KARJERA?

Aušra Rutkienė, dr., Vytauto Didžiojo universitetas, a.rutkiene@smf.vdu.lt

Pranešimo mokslinė problema – Jaunos šeimos, auginančios vaikus, dažnai susiduria su problema: ką rinktis – daryti karjerą ar atsiduoti šeimai. Kaip teigia Frone ir kt., poreikis balansuoti tarp profesinio ir šeimos gyvenimo gali būti pagrindinė kiekvieno asmens streso priežastis ir dėl to gali sumažėti pasitenkinimas tiek profesine veikla, tiek gyvenimu šeimoje, o tai gali turėti reikšmės ir sveikatai, ir gerovei (Frone ir kt. 2003). Šeimoje dažniausiai konfliktai kyla atsiradus vaikams, kai tenka derinti įsipareigojimus šeimai ir profesinei veiklai. Tik gimus vaikui tai sprendžiama paprasčiau, nes socialinė aplinka leidžia trumpą laiką abiem tėvams likti namuose. Tačiau vėliau tėvams (dažniausiai mamoms) tenka derinti įsipareigojimus šeimai ir profesinei veiklai. Tai šeimose gali sukurti įtampą, pareigų (ne)pasidalijimą. Įtakos turi ir socialinė bei teisinė aplinka, todėl svarbu išsiaiškinti, ką dažniau pasirenka jaunos šeimos ir kodėl.

Pranešimo tikslas – pristatyti kiekybinio tyrimo, atlikto 2016 metais rezultatus, išryškinant sąsajas tarp skirtingų tėvystės ir karjeros derinimo elementų, remiantis jaunų šeimų, auginančių vaikus iki 12 metų, patirtimi.

Tyrimo metodologija – Anketinė apklausa internetu (naudojantis portale www.apklausa.lt įketu on-line klausimynu) buvo atlikta 2106 metų kovo – gegužės mėnesiais. Klausimyną pildė 411 respondentų, analizei tinkamos 396 pilnai užpildytos atsakymų formos. Klausimynas parengtas pagal tyrėjų grupės sudarytą karjeros ir tėvystės modelį, remiantis atlikta naratyvų analize bei mokslininkų Crouter (1984), Frone ir kt. (2003), Hill ir kt. (2003, 2005, 2007), Konrad ir Mangel (2000), Scott (2001), Rusconi (2011), Hess ir Pfahl (2011), Cesinger (2012), Winbauer (2010), Carlson ir kt. (2000, 2002) atliktais tyrimais ir įžvalgomis.

Tyrimą remia Lietuvos mokslų taryba (Projekto Nr. MIP-075/2014)

Tyrimo rezultatai/įžvalgos – didžioji dalis klausimynus pildžiusių asmenų buvo moterys. Labai nedidelė dalis – nedirbantys (5%), per 80% dirbančių pagal pastovią darbo sutartį. Daugiau nei pusė respondentų nurodė esantys patenkinti savo profesine veikla ir mano, kad buvimas gera mama ar tėčiu netrukdo būti geru darbuotoju. Daugiau nei pusės netenkina dabar gaunamas darbo užmokestis, nors vienam asmeniui vidutinis darbo užmokestis yra beveik 400 eur. Vaikų turėjimas daugumai nebuvo kliūtis dirbinantis ir nėra problema dirbant, tačiau daugelyje organizacijų nėra tradicijų, kad šventėse dalyvautų visos šeimos. Tyrimas atskleidė, kad apie 40 proc. respondentų iš vaiko auginimo atostogų grįžo joms pasibaigus arba kiek anksčiau dėl finansinių priežasčių. Nenorą atitrūkti nuo profesinės veiklos, savirealizacijos trūkumą nurodė tik maža dalis respondentų. Daugiausia paramos, patarimų ieškoma socialiniuose tinkluose ir net per 60 proc. niekada nesinaudojo profesionalių asmens karjeros konsultantų paslaugomis. Respondentai nurodė, kad norėtų daugiau lengvatų jaunoms šeimoms, auginančioms vaikus (mokesčių lengvatos, daugiau nemokamų būrelių, būsto lengvatos ir kt.)

Raktiniai žodžiai (3-5): tėvystė, karjera, jauna šeima

Literatūra

Carlson, D. S., & Kacmar, K. M. (2002). Work family conflict in the organization: Do life role values make a difference? *Journal of Management*, 26 (5), 1031-1054.

Carlson, D.S., Kacmar, K. M. & Williams, L. J. (2000), Construction and Initial Validation of a Multidimensional Measure of Work-Family Conflict, *Journal of Vocational Behavior*, 56, 249-276.

Cesinger, B., Koenig, S., Langhauser, M., Leicht, R. (2012). Zwei Karrieren - Eine Familie? *Durch Selbstaendichkeit zur Doppelkarrieren*. Teil 1 und Teil 2.

Crouter, A., C. (1984). Spillover from family to work: The neglected side of the work family interface. *Human Relations*, 37(6), 425–442.

Frone, M., Russell, M., & Barnes, G. (2003). Work–family balance. *Handbook of occupational psychology* (Eds. J. Quick & L. Tetrick.), Washington: American Psychological Association, 143–162.

Hess, J. & Pfahl, L. (2011) “Under pressure...!?” – Biografische Orientierungen von Wissenschaftlerinnen in Beruf, Partnerschaft und Familien. *Gemeinsam Karriere machen*. Barbara Budrich Verlag, 117–147.

Hill, E. J., Martinson, V., Hawkins, A., Ferris, M. (2003). Studying “working fathers”: Comparing father’s and mother’s work–family conflict, fit, and adaptive strategies in a global high-tech company. *Fathering*. I, 239–261.

Hill, E., J. (2005). Work–Family Facilitation and Conflict, Working Fathers and Mothers, Work–Family Stressors and Support. *Journal of Family Issues*. 26, 793.

Hill, E.J., Allen, S., Jacob, Bair, A.F., Bikhazi, S.L., Van Langeveld, A., Martinengo, G., Parker, T.T., Walker, E. (2007). Work–Family Facilitation: Expanding Theoretical Understanding Through Qualitative Exploration. *Advances in Developing Human Resources* 9 (4), 507–526.

Konrad, A. M., Mangel, R. (2000). The impact of work–life programs on firm productivity. *Strategic Management Journal*. 21 (12), 1225–1237.

Rusconi, A. (2011) Konsequenzen unterschiedlicher Verleichtungsarrangements fuer Individuelle und Doppelkarrieren. *Gemeinsam Karriere machen*. Barbara Budrich Verlag, 147–179.

Scott, D. B. (2001) The costs and benefits of women’s family ties in occupational context: Women in corporate–government affairs management. *Community, Work and Family*, 4 (1), 4–27.

Winbauer K., Henninger A., Spura A., Motakef M. (2010). *Anerkennung in Doppelkarriere-Paaren. Methodische Vorgehen und Forschungsdesing fuer die Paar- und Einzelinterviews*. Wissenschaftszentrum Berlin Fuer Sozialforschung.

NEFORMALUSIS JAUNIMO UGDYMAS: VEIKLOS PRINCIPAI IR DARBO METODAI

Sigita Andriukevičūtė. VšĮ Juoda avis, tobulek@juodaavis.lt

Laura Stumbraitytė. VšĮ Juoda avis, tobulek@juodaavis.lt

Pranešimo praktinė problema – LR Jaunimo politikos pagrindų įstatyme (Nr. IX-1871) yra nurodyta, kad jaunimo neformaliojo ugdymo paskirtis yra ugdyti sąmoningą asmenybę, kuri gali atsakingai ir kūrybingai spręsti savo problemas, aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime. Nėra vienareikšmio atsakymo, kokios priemonės gali užtikrinti efektyvų šio proceso organizavimą, tačiau bendrieji principai aiškiai nurodo, kad neformalusis ugdymas yra siejamas su mokymusi iš patirties, atviru ir neformaliu bendravimu, aktyviu dalyvavimu ugdymo procese, nekonkurencinės aplinkos kūrimu ir visumos principu. Pranešime bus siekiama atskleisti, kaip šie veiklos principai pasireiškia praktiniame darbe su jaunimu, ir kokie darbo metodai gali tapti efektyvia priemone, siekiant ugdyti aktyvų, socialiai atsakingą, kritiškai ir kūrybiškai mąstantį jaunuolį.

Pranešimo tikslas – Atskleisti neformaliojo jaunimo ugdymo metodų ir principų raišką profesinės veiklos praktikoje.

Pranešimo teiginiai:

1. Pozityvūs tarpusavio santykiai ir jų kūrimas yra efektyvaus neformaliojo ugdymo pagrindas.
2. Visapusiškas jaunimo ugdymas užtikrina sąmoningos ir kritiškai mąstančios asmenybės augimą.
3. Neformaliajame jaunimo ugdyme yra svarbus mokymasis iš patirties, įtraukiant refleksiją ir generalizaciją.
4. Jaunimo įtraukimas ir aktyvus dalyvavimas visuomeninėje veikloje lemia aukštesnius neformaliojo ugdymo rezultatus.

5. Nekonkurencinės aplinkos kūrimas sukuria galimybes jaunimui neformaliojo ugdymo procese lavinti subjektyvų savęs vertinimą bei savianalizę.

Pranešimo teiginius pagrindžiantys argumentai:

1. Neformaliojo jaunimo ugdymo tikslas yra plėtoti asmenines ir socialines kompetencijas, išlaisvinant iš nepagrįstų vidinių ir išorinių apribojimų. Visa tai pasiekama tik kuriant pasitikėjimu grįstus tarpusavio santykius tarp jaunimo ir neformaliojo ugdymo vykdytojų.
2. Sąmoningos asmenybės ugdymas yra vienas iš esminių jaunimo politikos tikslų, todėl visapusiškas mokymas, įtraukiant emocinius, fizinius bei intelektualinius metodus sukuria galimybę vienu metu lavinti skirtingas asmenines kompetencijas.
3. Neformalusis ugdymas siekia įgalinti jaunimą atsakingai ir kūrybingai spręsti savo problemas. Būtent dėl šios priežasties, organizuojamos neformaliojo ugdymo veiklos privalo būti paremiamos patirtiniu mokymusi.
4. Neformaliojo ugdymo kryptinga veikla siekia aktyvaus jaunimo dalyvavimo visuomeninėje veikloje, todėl aktyvus dalyvavimas ugdymo procese yra privalomas, siekiant perkelti įgytus įgūdžius į visuomeninį gyvenimą.
5. Dirbtinės kontrolės nebuvimas bei galimybė analizuoti ir vertinti savo mokymosi rezultatus prisideda prie sąmoningos asmenybės lavinimo, tuo pačiu ugdant pasitikėjimą savimi bei savivertę.

Raktiniai žodžiai (3-5): Neformalusis ugdymas, kritinis mąstymas, socialiai atsakinga asmenybė.

INTELEKTINIO SAUGUMO FENOMENAS, VEIKSNYS PILIETIŠKOS ASMENYBĖS UGDYMU

Dalius Bitaitis MRU doktorantas

Nepaprastai svarbus yra ir ugdymosi proceso dalyvių subjektyvus saugios aplinkos supratimas, tai yra, kaip Lietuvos moksleiviai (kaip ugdytiniai) supranta saugią mokymuisi aplinką, šios aplinkos veiksnius ir jų reikšmę mokymuisi. Remiantis moksline literatūra ir šio tyrimo rezultatais, bus galima daryti pokyčius ugdymo procese, ugdant pilietišką ir atsakingą asmenybę.

Tyrimo mokslinis pagrindas – A. Maslow Poreikių teorija ir Bucher, Manning, (2005) sudaryta vaiko saugumo schema. Tyrime dalyvavo Vilniaus „Žemynos progimnazijos“, Vilniaus raj. Juodšilių „Šilo gimnazijos“, Biržų savivaldybės. Medeikių pagrindinės mokyklos ir Pačeraukštės pagrindinių mokyklų moksleiviai. Atsižvelgiant į tyrimo mokslinį pagrindą, kiekviena vaiko saugumo konstrukto sudėtinė dalis buvo apklausama atskira klausimų grupe.

Moksleivių intelektualinis saugumas sudaro galimybes efektyvesniam bendradarbiavimui tarp mokytojo ir mokinio žinių perdavimo procese. Mokytojas, kurdamas saugią aplinką, atskleidžia moksleivių potencialą ir sudaro galimybes mokytis iš savo klaidų, visa tai ugdo mokinių pasitikėjimą savimi, įgalina bendravimą tarpusavyje, ugdo retorinius gebėjimus, išnyksta „auditorijos baimė“.

Raktiniai žodžiai: Saugumo poreikis, vaiko saugumas, intelektualinis saugumas, ugdymas, pilietiškumas, bendravimas.

Literatūra (sutrumpintas):

Bucher, K. T., Manning, M. L. *Creating safe schools. Clearing house: a journal of educational strategies, issues and ideas*, Sept-Oct, 2005, Vol. 79, No. 1, p. 55–60.

Maslow, A.H. *Motyvacija ir asmenybė*. Vilnius, 2006.

SOCIOEDUKACINĖ VEIKLA KAIP JAUNIMO TEISIŲ Į LAISVĘ IR ATSAKOMYBĘ UŽTIKRINIMO PRIEMONĖ VAIKŲ DIENOS CENTRUOSE

Prof. dr. Vida Gudžinskienė, Mykolo Romerio universitetas, vida.gudzinskiene@mruni.eu

Doc. dr. Sigita Burvytė, Lietuvos edukologijos universitetas, sigita.burvyte@leu.lt

Pranešimo mokslinė problema – jauniems žmonėms trūksta socioeducacinių veiklų kartu su autoritetingais suaugusiais, kurių metu jie galėtų internalizuoti laisvę ir atsakomybę.

Pranešimo tikslas – atskleisti socioeducacinės veiklos kaip jaunimo teisių į laisvę ir atsakomybę užtikrinimo priemonės raišką vaikų dienos centruose.

Tyrimo metodologija (Pranešimo teiginiai) – Tyrime taikyta kokybinio tyrimo strategija siekiant atskleisti socioeducacinės veiklos kaip jaunimo teisių į laisvę ir atsakomybę užtikrinimo priemonės raišką vaikų dienos centruose. Tyrimas buvo atliktas 2015 m. sausio – kovo mėnesiais, kurio metu buvo kreiptasi į visus (49), pagal LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovų pateiktus duomenis, žinomus vaikų dienos centrus kaimiškose vietovėse. Tyrime dalyvavo 255 vaikai iš 40 dienos centrų, esančių kaimiškose vietovėse. Tiriamųjų amžiaus riba ne mažesnė kaip 14 metų ir ne didesnė kaip 18 metų, bei kurių tėvai davė sutikimą, kad jų jauno suaugusiojo amžių pasiekė vaikai gali dalyvauti tyrime. Tyrimu buvo siekiama atskleisti socioeducacinės veiklos kaip jaunimo teisių į laisvę ir atsakomybę užtikrinimo priemonės raišką vaikų dienos centruose.

Tyrime naudotas pusiau struktūruotas interviu metodas. Interviu klausimų temos buvo suformuluotos remiantis šiais probleminiais klausimais: Kokios socioeducacinės veiklos užtikrina teisę išsiugdyti laisvę ir atsakomybę? Kokie metodai veiksmingiausi? Kokios pagalbos Jums reikėtų įsitraukiant į socioeducacines veiklas? Informantai pasirinkti pagal šiuos kriterijus: 1) jaunimas lankantis dienos centrą, 2) jauni žmonės, kurių amžius 14–18 metų ir 4) jauni žmonės, kurie lanko vaikų dienos centrą ne mažiau kaip 1 metus. Tyrimas atliktas 2015 metų rugsėjo–gruodžio mėnesiais. Tyrime dalyvavo 9 jauni žmonės (7 merginos ir 2 vaikinai).

Tyrimo rezultatai/išvalgos – Socioeducacinės veiklos kartu su autoritetingais suaugusiais suteikia teisę jaunimui internalizuoti laisvę ir atsakomybę. Suaugusiųjų laisvės ir atsakomybės raiškos pavyzdys socioeducacinių veiklų su jaunimu metu – veiksmingiausias veiksnys jaunimui internalizuojant laisvę ir atsakomybę. Patyriminės socioeducacinės veiklos dienos centruose turi būti darbo su jaunimu pagrindas. Pasitkėjimu grįsti tarpusavio santykiai leidžia plėtoti pozityviai socioeducacinei veiklai užtikrinant jaunimo teisę į laisvę ir atsakomybę.

Raktiniai žodžiai: socioeducacinė veikla, jaunimas, jaunimo teisės į laisvę ir atsakomybę, vaikų dienos centras, užtikrinimas.

JAUNŲ ŽMONIŲ, LEIDŽIANČIŲ LAIKĄ GATVĖJE, SAVIVOKA

Kasparas Laureckis, VšĮ Vilnius social club, kasparas.laureckis@gmail.com

Gatvėje leidžiantys laiką jauni žmonės paprastai yra tie, kurie ne namie, dažnai ir ne mokykloje, o gatvėje, kiemuose, prekybos centruose ir kitur su savo draugais, vadinamąja chebra¹, praleidžia reikšmingą dalį savo laiko. Egzistuoja tyrimai, kuriuose atskleidžiamos šio reiškinio priežastys (Murray ir kt. 2012; Štuopytė 2010; Pare 2013), problematika ar paslaugos, teikiamos šiai jaunų žmonių grupei (Bender ir kt. 2007; Fletcher, Bonell 2008; Kidd, Kral 2002; Crimmens 2004). Vis dėlto galima pastebėti, kad trūksta

¹ Chebra – mokslinėje literatūroje dar kitaip vadinama klika (angl. clique) reiškia jaunų žmonių grupę, kuri išsiskiria savita bendravimo kultūra, tradicijomis ir nusistovėjusiais vaidmenimis. Ši grupė dažniausiai yra laikinas socialinis konstruktas, gyvuojantis, kol narius vienija kažkoks bendras bruožas ar interesas (pavyzdžiui, gyvenamoji teritorija, panašūs pomėgiai, patiriama atskirtis mokykloje) (Mokytis iš gatvės, 2015).

mokslinių žinių, kurios leistų geriau pažinti jaunus žmones, leidžiančius laiką gatvėje, iš vidinės perspektyvos bei išsamiai paaiškintų jų savęs suvokimą.

Šio pranešimo metu bus pristatytas kokybinis tyrimas, kurio tikslas buvo atskleisti jaunų žmonių, leidžiančių laiką gatvėje, savivoką. Tyrimas buvo atliktas Pal. J. Matulaičio socialinio centro vykdomos darbo su jaunimu gatvėje programos rėmuose, derinant du vaidmenis – gatvės socialinio darbuotojo ir tyrėjo. Tyrimo metu buvo apklausti šeši 14 – 18 metų žmonės (3 vaikinai ir 3 merginos), kurie didžiąją savo laiko dalį praleidžia gatvėje, Vilniaus miesto Viršuliškių mikrorajone. Interviu buvo analizuojami remiantis grindžiamosios teorijos principais, t. y. atliktas atviras ir ašinis kodavimas (Strauss, Corbin 1990).

Gauti tyrimo rezultatai bus pristatyti Carl R. Rogers'o savęs suvokimo koncepcijos rėmuose, t. y. bus atskleista tai, kaip jauni žmonės save mato, save vertina ir tai, kokie jie norėtų būti. Tyrimas parodė, kad jauni žmonės, laiką leidžiantys Vilniaus miesto Viršuliškių ir Pašilaičių mikrorajonuose, susiduria su skirtingais sunkumais, kurie daro tiesioginę neigiamą įtaką savęs vertinimui. Jaunuoliai mato save kaip „blogus“ ar atskirtyje esančius žmones. Dėl patirtų sunkumų vaikystėje, problemų šeimoje, mokykloje ar bendraamžių tarpe jie dažnai jaučiasi vieniši, kamuojami slogių, depresyvių minčių. Dauguma jų jaučia bendrą nepasitenkinimą gyvenimu, o rizikingo elgesio priežastimis įvardija prasmės trūkumą. Nors jaunuoliams trūksta pasitikėjimo savimi, vis dėlto jie žino ir savo stiprybes.

Tyrimo rezultatai gali būti naudingi siekiant paaiškinti ir suprasti tikruosius gatvėje leidžiančių laiką jaunų žmonių poreikius, duoti kryptį gatvėje dirbančių socialinių darbuotojų profesinės laikysenos ir vaidmens formavimuisi ir tapti pagrindu, kuriuo remiantis kuriamas abipusiu pasitikėjimu grįstas santykis tarp gatvės socialinių darbuotojų ir jaunuolių.

Raktiniai žodžiai: jaunų žmonių savivoka, darbas su jaunimu gatvėje, jauni žmonės leidžiantys laiką gatvėje;

Literatūra:

Bender, K.; Thompson, S. J.; McManus, H.; Lantry, J. (2007). *Capacity for Survival: Exploring Strengths of Homeless Street Youth*, Child Youth Care Forum, 36(1): 25–42.

Crimmens, D.; Factor, F.; Jeffs, T.; Pitts, J.; Pugh, C.; Spence, J.; Turner, P. (2004). *Reaching socially excluded young people: a national study of street-based youth work*. Leicester: National Youth Agency.

Fletcher, A.; Bonell, Ch. (2008). *Detaching youth work to reduce drug and alcohol-related harm*, Public Policy Research, 15(4): 217–223.

Kidd, S. A.; Kral, M. J. (2002). *Suicide and Prostitution Among Street Youth: a Qualitative Analysis*, Adolescence, 37(146): 411–430.

Laureckis, K.; Laucytė, G.; Došienė, E.; Beliukevičiūtė, D. (2015). *Mokytis iš gatvės: darbo su jaunimu gatvėje praktinis gidas*, Jaunimo reikalų departamentas prie SAM.

Murray, L. K.; Singh, N. S.; Surkan, P. J.; Semrau, K.; Bass, J.; Bolton, P. (2012). *A Qualitative Study of Georgian Youth Who Are on the Street or Institutionalized*, International Journal of Pediatrics, 12: 1–11.

Pare, M. (2013). *Intervention by Performing Arts and self-concept among street youth: Conference Paper*, Conference, 7th SELF Biennial International Conference and ERAS Conference (Singapore).

Strauss, A. C.; Corbin, J. (1990). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques*, London: SAGE Publications.

Štuopytė, E. (2010). *Socioeducacinė pagalba gatvės vaikams siekiant jų socialinės aprėpties bendruomenėje*, Socialiniai mokslai, 2(68): 103–111.

JUNGTINIŲ TAUTŲ NEĮGALIŲJŲ TEISIŲ KONVENCIJOS ĮGYVENDINIMAS PRAKTIKOJE: JAUNO ASMENS SAVIVERTĖ

Ieva Lolat, Ievos Lolat labdaros ir paramos fondas, ieva.lolat@gmail.com

Pranešimo praktinė problema – Jungtinių tautų neįgaliųjų teisių konvencija (toliau – Konvencija) – vienas moderniausių ir reikšmingiausių teisinių dokumentų neįgaliųjų integracijos sferoje. Ilgametė patirtis neįgalumo srityje parodė, kad macro lygmeniu Konvencija jau įgyvendinama gana sėkmingai (šis dokumentas cituojamas mokslinėse konferencijose, juo remiantis rengiami ir įgyvendinami įvairūs projektai), kaip Konvenciją įgyvendiname micro lygmenyje, t.y. dirbant, gyvenant ir bendraujant su neįgaliais žmonėmis? Ar šiuo metu paplitusi “strategija” tikrai yra tai, ko Konvencija siekiama? Kur galėtume patobulėti, ką darome teisingai? Šie klausimai vieni aktualiausių vertinant komunikaciją su neįgalumą turinčiu jaunimu. Šiuo amžiaus laikotarpiu įgytos patirtys dažnai būna vienas iš lemiamų faktorių, formuojančių vėlesnį (suaugusio) asmens požiūrį ir elgesį socialinėje erdvėje. Dėl šios priežasties pranešime dėmesys skiriamas būtent neįgalaus jaunimo ir visuomenės santykiams.

Pranešimo tikslas – apžvelgti Konvencijos įgyvendinimo praktikoje niuansus, pristatant galimybes visuomenėje formuoti tvirtesnius santykius bei atviresnę komunikaciją.

Pranešimo teiginiai:

- Negalios (ne)buvimas ir to įtaka tarpusavio komunikacijai.
- Susijusi teisinė bazė bei galimybės paspartinti visuomenės ekonominę ir socialinę pažangą. Remiantis tarptautinės Darbo organizacijos mokslininkų duomenimis, geresnis neįgalių žmonių integravimas į darbo rinką leistų neturtingoms ir vidutinės pajamas gaunančioms šalims savo bendrą vidaus produktą padidinti 3–7 procentais. Tuo tarpu konsultavimo firma *Deliotte* apskaičiavo, kad turtinga valstybė, tokia kaip Australija, gali tikėtis savo biudžetą papildyti 46 milijardais JAV dolerių, jei toliau įgyvendins neįgalių žmonių integracijos į visuomenę projektus, numatytus 2011–2021 laikotarpiui.
- Pasaulinę verslo ir negalios chartiją pasirašiusių organizacijų atstovai vieningai sutaria, kad (1) šiuolaikiniam verslui svarbiausia – lankstumas bei talentų vadyba bei (2) tarp negalią turinčiųjų taip pat yra talentingų žmonių, todėl labai svarbu sudaryti sąlygas pastariesiems prisijungti ir sėkmingai dalyvauti organizacijos veikloje. Atstovų teigimu, tai organizacijoje skatina inovacijas, kūrybiškumą bei empatiją. Taigi, įvairiapusiškas negalios pažinimas ir priėmimas micro lygmenyje yra vienas lemiamų faktorių, siekiant ilgalaikių teigiamų pokyčių macro lygmenyje.
- Skirtingų socialinio įgalinimo strategijų įtaką jauno asmens savivertės formavimui
- Neįgalus jaunimas Lietuvoje ir pasaulyje – sėkmės ir įšukai
- Artimiausios neįgalaus jaunimo aplinkos (tėvų) patirtys ir patarimai

Pranešimo teiginius pagrindžiantys argumentai:

Teiginiai parengti remiantis Konvencija, ADA (Americans with Disabilities Act), empiriniais tyrimų rezultatais bei praktiniais pavyzdžiais.

Raktiniai žodžiai (3-5): Žmonės su negalia, soc. įgalinimas, Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija.

JAUNIMO INTEGRACIJA I DARBO RINKA SKATINANČIŲ PRIEMONIŲ VERTINIMAS

*Jolanta Skirmantienė, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, jolanta.skirmantiene@vgtu.lt
Regina Ovsuikaitė, regina.ovsuikaite@gmail.com*

Pranešimo mokslinė problema. Jaunimas, neturėdamas darbo susiduria su įvairiomis problemomis, kurios vėliau paveikia jauno žmogaus asmenybę. Jauniems asmenims, kurie neranda darbo, valstybės siūlomos įvairios priemonės užimtumui didinti, ne visuomet yra efektyvios. Todėl šiai problemai spręsti pasitelktas jaunų bedarbių integracijos į darbo rinką priemonių vertinimas.

Pranešimo tikslas – įvertinti priemonių, skatinančių jaunimo integraciją į darbo rinką, efektyvumą ir naudingumą.

Tyrimo metodologija. Siekiant įvertinti jaunimo integracijos į darbo rinką priemones, pasirinktas kiekybinis tyrimas ir jo metodas – anketinė apklausa. Anketinę apklausą sudaro dvi dalys: pirmąja dalimi siekiama atskleisti bedarbių ir išpėtų apie atleidimą iš darbo darbingo amžiaus darbuotojų profesinio mokymo naudą, antrąja – nustatyti remiamojo įdarbinimo priemonės efektyvumo vertinimą. Tyrimo imtis. Tyrimui pasirinkti jauni bedarbiai iki 29 m. amžiaus, registruoti Vilniaus teritorinėje darbo biržoje, dalyvavę aktyviose darbo rinkos politikos priemonėse. Iš viso apklausoje sutiko dalyvauti 110 respondentų. Respondentai pasirinkti paprastos atsitiktinės atrankos būdu. Tam, kad apdoroti anketinės apklausos rezultatus ir juos panaudoti tolimesnei analizei bei pagrįsti išvadas, buvo panaudota MS Office Excel programa.

Tyrimo metodika:

1. Mokslinės literatūros ir publicistinių straipsnių analizė.
2. Anketinė apklausa.

Tyrimo rezultatai/išvalgos-

- ✓ Literatūros ir teisės aktų analizė parodė, jog Lietuvoje iš esmės suformuota darbo rinkos valdymo sistema, teikianti aktyvią paramą darbo ieškančiam jaunimui, kuri yra viena iš prioritetinių Lietuvos užimtumo politikos sričių. Lietuvos darbo rinkos politika, vadovaudamasi Lisabonos strategija, siekia užtikrinti jaunimo užimtumo didėjimą šalyje. Aktyvios darbo rinkos politikos priemonės yra vienos svarbiausių instrumentų padedančių didinti jaunuolių užimtumą. Tačiau ne visos priemonės pakankamai efektyviai veikia, todėl jos turi būti tobulinamos.
- ✓ Atliktas jaunimo integracijos į darbo rinką priemonių efektyvumo vertinimo tyrimas parodė, kad aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse dalyvavęs jaunimas, priemonės vertina teigiamai. Apklausos metu išaiškėjo, kad dalyvaudami priemonėje jauni bedarbiai įgijo naujų profesinių žinių ir įgūdžių, padidėjo jų motyvacija ir savęs vertinimas. Įsidarbinę jaunuoliai teigiamai vertina priemonę, nes jiems buvo suteikta užimtumo galimybė. Tačiau tyrimas atskleidė, kad daliai jaunimo trūksta motyvacijos tapti visaverčiu rinkos dalyviu.
- ✓ Profesinio mokymo apklausoje dalyvavę jauni bedarbiai, priemonę vertino gerai. 89 proc. respondentų teigia, kad profesinio mokymo metu teikiamos žinios ir įgūdžiai atitinka rinkos poreikius. Tik maža respondentų dalis mano priešingai. Respondentai nelabai palankiai vertino priemonės teorinio ir praktinio parengimo pakankamumą. Jų nuomone, praktinio parengimo nelabai pakanka. Didžioji dauguma respondentų profesinio mokymo įstaigos mokymo kokybę vertina gerai, tačiau 7 proc. apklaustųjų įvertino patenkinamai ir 3 proc. blogai. Pastarųjų respondentų teigimu, mokymo įstaigai trūksta šiuolaikiškumo, žinių, praktinio pasirengimo lyginant su teoriniu bei dėmesio ir rimtesnio požiūrio iš profesionalų. Iš visų respondentų tik 5 proc. apklausos metu neturėjo darbo, o didžioji dalis apklaustųjų darbo rinkoje jau buvo nuo 6 iki 12 mėnesių. Apibendrinus, galima teigti, jog įsidarbinimo atžvilgiu priemonė yra efektyvi ir padeda nedirbančiam jaunimui sėkmingai integruotis į darbo rinką.

- ✓ Remiamo įdarbinimo priemonėje dalyvavę jauni bedarbiai, priemonę vertino taip pat pakankamai gerai. Daugiausiai apklaustųjų priemonėje dalyvavo 3–4 mėn. arba 5–6 mėn., ir iš visų respondentų – 85 proc. po priemonės pasibaigimo įsidarbino. Tyrimo metu atlikta analizė parodė, kad labiausiai efektyvi priemonė yra darbo įgūdžių įgijimo rėmimas, kadangi visi šioje priemonėje dalyvavę respondentai įsidarbino, o mažiau efektyvios priemonės yra viešieji darbai ir darbo rotacija. Šios priemonės jaunimui suteikia galimybę tik laikinai turėti užimtumą ir gauti ekonominę naudą. Vertinant remiamo įdarbinimo priemonių kokybę, didžioji dalis respondentų darbo įgūdžių įgijimo rėmimo priemonės kokybę vertino gerai arba labai gerai, o kitos priemonės buvo vertinamos kiek prasčiau.
- ✓ Apibendrinus atliktą tyrimą galima daryti išvadą, jog aktyvios darbo rinkos politikos priemonės yra pakankamai efektyvios, kadangi didžioji dalis jaunų bedarbių sėkmingai integravosi į darbo rinką, taip pat dauguma respondentų teigia, kad jeigu nebūtų dalyvavę aktyvioje darbo rinkos politikos priemonėje, savarankiškai susirasti darbą jie turėtų žymiai mažesnes galimybes. Tačiau priemonės efektyvumas priklauso ne tik nuo ją administruojančios institucijos, bet ir nuo pačių jaunų bedarbių motyvacijos.
- ✓ Dėl didelio jaunų bedarbių motyvacijos trūkumo, aktyvios darbo rinkos politikos priemonės netenka savo efektyvumo, todėl reikia imtis atitinkamų priemonių didinti jaunimo motyvaciją dirbti, mokytis, individualizuoti tarpininkavimo procesą, atsižvelgiant į jaunų bedarbių poreikius.
- ✓ Tikslinga profesinio mokymo programos efektyvumo didinimui mokymo programose daugiau valandų skirti praktiniam pasirengimui, bei tobulinti pedagogų profesinius gebėjimus.

Raktiniai žodžiai– Darbo rinkos politikos priemonės, jaunimo nedarbas, priemonių vertinimas, bedarbiai, jaunimo nedarbo priežastys.

JAUNIMO DALYVAVIMAS

Sekcijos moderatorė doc. dr. Jolita Buzaitytė-Kašalynienė, Vilniaus universitetas

(NE)IŠGIRSTI UNIVERSITETO STUDENTŲ BALSAI PROBLEMINIO MOKYMOSI PROCESĖ

Dr. Jurgita Lenkauskaitė, Šiaulių universitetas, j.lenkauskaite@gmail.com

Pranešimo mokslinė problema – paradoksalu, tačiau universiteto studentų patirtys studijų procese neretai marginalizuojamos, o jų balsai neturi pakankamų raiškos galimybių arba nėra išgirstami. Probleminis mokymasis yra į besimokančiuosius orientuota edukacinė strategija (Savin-Baden, 2000), suteikianti svarbią reikšmę studentų autentiškai patirčiai, jų žinojimui, įgalinanti studentus realių problemų analizei ir sprendimui (Savery, 2006). Vis dėlto mokymo paradigmos veikimas neretai užgožia universiteto studentų balsus ir apriboja jų aktyvumą net ir taikant probleminį mokymąsi. Iškyla svarbus klausimas, kokie yra trukdžiai ir galimybės išgirsti autentiškus universiteto studentų balsus probleminio mokymosi procese;

Pranešimo tikslas – identifikuoti galimybes ir trukdžiais išgirsti autentiškus universiteto studentų balsus probleminio mokymosi procese;

Tyrimo metodologija – tyrime taikytas pusiau struktūruotas interviu. Jis vykdytas su dviem Lietuvos universitetų studentais, atrinktais remiantis tikslinės atrankos principais. Tyrimo imtis – 31 studentas. Tyrimas grindžiamas kritinės teorijos idėjomis, skatinančiomis socialinį teisingumą, bei leidžiančiomis atpažinti marginalizuotas patirtis universitetinėse studijose ir sudaryti sąlygas išgirsti autentiškus probleminio mokymosi proceso dalyvių balsus;

Tyrimo rezultatai/įžvalgos – balsas nėra tik kalbėjimas, jis turi kur kas gilesnę reikšmę, nurodančią į kalbančiųjų tapatumą, atstovavimą, galią, autentišką reflektyvumą ir pan. (McLeod, 2011). Tradicinės universitetinės studijos neretai apriboja galimybes studentų balsams būti tinkamai išreikštiems ir išgirstiems. Probleminis mokymasis suteikia gan daug galimybių studentų patirties, žinojimo, supratimo raiškai ir atstovavimui. Studentai plėtoja savo patirtį dirbdami grupėmis, bendraudami ir bendradarbiaudami su įvairiais žmonėmis, su kuriais siejasi jų mokymosi procese analizuojamos ir sprendžiamos problemos. Dėstytojas tampa pagalbininku studijų procese (Savin-Baden, 2007), o ne autoritetingu žinojimo šaltiniu, vieninteliu asmeniu, galinčiu atskleisti tiesą. Empirinis tyrimas atskleidžia, kad galimybė išgirsti studentų balsus probleminio mokymosi procese ne visada išnaudojama, nes dėstytojams kartais sunku pereiti prie pagalbininko vaidmens, kai kurie studentai linkę ne įgalinti savo kolegas, bet juos užgožti. Studentai, nepratę savo patirtį ir žinojimą naudoti kaip reikšmingus studijų šaltinius, patys sumenkina galimybes būti išgirstiems. Pranešime analizuojami šie ir kiti trukdžiai išgirsti studentų balsus studijų procese bei atskleidžiama geroji probleminio mokymosi patirtis, išryškinant studentų aktyvumą atstovaujant savo nuomonę, kartu su kitais žmonėmis konstruojant žinojimą, analizuojant ir sprendžiant aktualias socialinio pasaulio problemas.

Raktiniai žodžiai (3-5): universitetinės studijos, studentų balsai, probleminis mokymasis.

Literatūra:

McLeod, J. (2011) Student voice and the politics of listening in higher education. *Critical Studies in Education*, 52(2), 179-189.

Savery, J. R. (2006). Overview of Problem-based Learning: Definitions and Distinctions. *The Interdisciplinary Journal of Problem-based Learning*, 1(1), 9–20.

Savin-Baden, M. (2000). *Problem-based learning in Higher education: Undold Stories*. Buckingham: The Society for Research into Higher Education and Open University Press.

Savin-Baden, M. (2007). *Facilitating Problem-Based Learning*. Buckingham: Open University Press.

JAUNIMO SAVANORIŠKĄ VEIKLĄ NEVYRIAUSYBINĖSE ORGANIZACIJOSE SKATINANČIOS PRIEMONĖS

Vaida Auglytė, Vytauto Didžiojo universitetas, vaida.auglyte@gmail.com

Pranešimo mokslinė (praktinė) problema. Jaunimo nevyriausybinės organizacijos yra pagrindinės jaunų žmonių interesų reikšėjos, o savanoriškas įsitraukimas į šių organizacijų veiklas jaunuoliams suteikia galimybę įgyti naujų žinių, realizuoti save, dalyvauti jaunimo politikos formavimo bei įgyvendinimo, sprendimų priėmimo procesuose, atstovauti bei ginti savo interesus, vystyti demokratinius įgūdžius ir jausmus, vykdyti valdžios institucijų galios kontrolę, laisvai reikšti savo nuomonę bei tokiu būdu reikšmingai padidinti jaunimo politikos kokybę, efektyvumą, sėkmę bei jaunimo pasitenkinimą valdžia ir gyvenimu. Tad kyla klausimas, kokias priemones valstybė turėtų taikyti siekdama paskatinti jaunos žmones užsiimti savanoriška veikla?

Pranešimo tikslas. Pristatyti gautus tyrimo rezultatus ir aptarti priemones, kurias valstybė turėtų taikyti siekdama paskatinti jaunimo savanorišką veiklą JNVO.

Tyrimo metodologija (Pranešimo teiginiai). Siekiant išsiaiškinti kokios priemonės galėtų paskatinti jaunuolių savanorišką veiklą JNVO buvo pasitelktas kokybinio tyrimo metodas – pusiau struktūruotas interviu. Šio tyrimo dalyviai – 9 informantai (6 JNVO sektoriaus atstovai, 3 ekspertai), kurie buvo atrenkami naudojant vieną iš netikimybinių atrankos būdų – tikslinę imtį, kuomet tyrėjas pats nusprendžia, kurie populiacijos elementai yra informatyviausi tiriamuoju atveju. JNVO nariai buvo atrenkami išskiriant 3 pagrindinius kriterijus: 1) jie turi būti jauni žmonės, t.y. jų amžius nuo 14 iki 29 m.; 2) turi priklausyti bent vienai po LiJOT skėčiu esančiai JNVO; 3) toje organizacijoje jie turi užsiimti savanoriška veikla. Tuo tarpu ekspertai atrinkti remiantis vieninteliu kriterijumi – jie turi dirbti institucijose, įstaigose, organizacijose, kurios dalyvauja jaunimo politikos formavimo bei įgyvendinimo procesuose. Tyrimo instrumentas – interviu klausimynas, sudarytas atlikus mokslinę literatūros analizę. Ekspertams ir JNVO savanoriams buvo pateikti atskiri klausimai. Klausimai ekspertams suskirstyti į 4 temas: klausimai susiję su bendrojo ugdymo mokyklose organizuojamu pilietiniu ugdymu, savanoriška veikla, valstybės priemonėmis, NVO sektoriumi. Klausimai JNVO savanoriams buvo suskirstyti į 6 temas: klausimai susiję su individo poreikiais, pilietiniu ugdymu, NVO sektoriumi, su savanoriška veikla JNVO bei veiksniais, kurie galėtų prisidėti prie didesnio jaunuolių įsitraukimo į savanorišką veiklą JNVO.

Tyrimo rezultatai/įžvalgos (Pranešimo teiginius pagrindžiantys argumentai).

1. Gauti tyrimo rezultatai patvirtino, kad asmens poreikiai turi įtakos jaunuolių pasirinkimui įsitraukti į savanorišką veiklą JNVO, nes informantai pabrėžė, jog savanoriškas dalyvavimas šių organizacijų veiklose leidžia jiems pilnai atsiskleisti, tobulėti, realizuoti save.

2. Pasak U. Jager, K. Kreutzer ir T. Beyes, nevyriausybinės organizacijos turi orientuotis į savanorių gebėjimų atskleidimą ir vystymą, rengti mokymus bei kitaip stiprinti jų potencialą, nes tai padės toliau juos išlaikyti organizacijoje, ką patvirtino ir šio tyrimo rezultatai.

3. Tyrimo duomenys atskleidžia teorinėje dalyje įvardytas pilietinio ugdymo pamokų turinio ir formų problemas, nes tiek ekspertai, tiek JNVO savanoriai pripažįsta, kad jų metu yra pateikiama per daug teorinių žinių, kurios šias pamokas paverčia neįdomiomis ir nepatraukliomis jaunam žmogui. Pripažįstama, jog šiose pamokose turėtų būti taikomi kitokie mokymo metodai, pavyzdžiui į mokyklas kviečiami svečiai, JNVO atstovai, o teorinės žinios būtų dažniau pakeičiamos į praktinius užsiėmimus.

4. Visi informantai pabrėžia mokyklos ir JNVO bendradarbiavimo svarbą, tačiau šiuo metu tai yra vis dar sunkiai įgyvendinama.

5. Nevyriausybinės organizacijos patiria daug sunkumų, apimančių ne tik finansinių lėšų trūkumą, bet ir patalpų, skirtų vykdyti veikloms stygių, į organizaciją ateinančių pasyvių narių skaičiaus augimą, neigiamą suaugusiųjų požiūrį į savanoriškoje veikloje dalyvaujančius jaunuolius, naujų narių pritraukimo iššūkius. Ekspertų nuomone, finansiniai sunkumai nėra pagrindinė šių organizacijų problema ir didesnę dėmesį

reikėtų skirti naujų veiklos formų vystymui, iniciatyvumo skatinimui. Kita vertus, mažas šių organizacijų finansavimas sąlygoja jų silpnus institucinius gebėjimus, kurie trukdo plėtoti jaunimui patrauklias veiklas, organizuoti daugiau renginių, įsigyti naujo inventoriaus, atsinaujinti patalpas ir kt. Taigi, kokybiškos savanoriškos veiklos JNVO užtikrinimas sunkiai įgyvendinamas turint menkus šių organizacijų finansinius išteklius bei silpnus institucinius, administracinius gebėjimus.

6. Didesnė valstybės teikiama finansinė parama JNVO suteiktų galimybę organizuoti daugiau veiklų, jas išplėsti, nusipirkti reikiamo inventoriaus, pagerinti organizacijos įvaizdį. Be to, atokesnėse vietovėse gyvenantys asmenys, jaunuoliai iš nepasiturinčių šeimų, su kitais organizacijos nariais galėtų dažniau išvykti į įvairius renginius, keliones ir kt. Kita vertus, svarbu užtikrinti, jog parama, kuri jau yra paskirta pagal įvairias programas organizacijas pasiektų laiku, nes tai trukdo ir neigiamai paveikia jų suplanuotų darbų vykdymą (neformalių švietimo veiklų finansavimas naudojantis pagal šią programą teikiamomis lėšomis, t.y. neformalaus vaikų švietimo krepšeliu).

7. Ne visi tyrimo dalyviai (savanoriai) galėjo įvardinti NVO, įskaitant ir JNVO reikšmę demokratinėje visuomenėje. Nepaisant to, dalis informantų pabrėžė, jog įsitraukimas į šių organizacijų veiklas suteikia galimybę išsakyti jaunų žmonių nuomonę, suvokti valstybės valdymo mechanizmą, ugdyti atsakingus, šalies ateitimi besirūpinančius piliečius.

8. Tyrimo duomenimis nustatyta, jog visi informantai įžvelgia savanoriškos veiklos bei jos plėtros naudą, pabrėždami vienijimo aspektą, atsakomybės jausmo ne tik prieš save, bet ir prieš kitus pajautimą, supratimą, jog ne viskas pasaulyje yra matuojama pinigais, patirties / įgūdžių įgijimą, galimybių lavintis, realizuoti save užtikrinimą bei šalies ekonominės gerovės augimą. Savanoriškos veiklos plėtra turėtų teigiamai paveikti ir patį NVO sektorių, kuris yra laikomas pilietinės visuomenės garantu.

9. Jaunuolių pasirinkimą užsiimti savanoriška veikla lemia įvairios priežastys, tokios kaip jų pačių motyvacija, asmeninės savybės, suaugusiųjų parama, jų pavyzdys, galimybių mokytis, tobulėti sudarymas, organizacijos gebėjimai sudominti jaunus žmones ir kt.

10. Tyrimų rezultatais nustatyta, jog tiek valstybės dėmesys savanoriškai veiklai, tiek mokyklose organizuojamo pilietinio ugdymo vaidmuo, tiek JNVO sektoriaus finansiniai ištekliai, instituciniai pajėgumai yra reikšmingi faktoriai, galintys prisidėti prie didesnio jaunuolių savanoriško įsitraukimo į JNVO veiklas. Dėl šios priežasties labai svarbu taikyti kompleksines priemones, galinčias padidinti savanoriškos veiklos plėtrą tarp jaunų žmonių.

11. Neformaliu būdu įgytų kompetencijų pripažinimas savanoriams yra labai svarbus, nes jis suteiktų galimybę patvirtinti, jog tai ką jie daro yra teisinga, įvertintų jų pastangas, atsidavimą organizacijai, jos veikloms ir kt. Nepaisant to, pabrėžiama, jog savanoriška veikla turėtų būti vykdoma visai ne dėl to, t.y. reikėtų orientuotis į išsikeltų tikslų įgyvendinimą bei konkrečių rezultatų pasiekimą.

12. Valstybės taikomos priemonės, nukreiptos į savanoriškos veiklos skatinimą, ekspertų vertinamos prieštarinčiai. Nors ir yra įgyvendinamos įvairios priemonės, tačiau visos jos orientuotos į siaurą tikslinę grupę ir neapima visų jaunų žmonių.

13. Į savanorišką veiklą skatinančių priemonių kūrimą JNVO yra įtraukiamos tik formaliai. Nors pabrėžiama, jog yra konsultuojamasi su šių organizacijų atstovais bei be jų nėra kuriamos naujos iniciatyvos, tačiau šis konsultavimasis dažniausiai vyksta po fakto, t.y. tuomet, kai sprendimai yra jau senai priimti, o išsakyta organizacijos atstovų nuomonė jau nieko nebegali pakeisti.

14. Nors valstybės institucijos dažnai pabrėžia, jog kuriant tam tikras priemones konsultuojasi su socialiniais partneriais, tačiau tai labiau panašu į informavimą apie ketinamus priimti konkrečius sprendimus.

Raktiniai žodžiai (3-5). Jaunimo nevyriausybinių organizacijų, jaunimo savanoriška veikla, priemonės.

NEĮGALIŲJŲ GEBĖJIMAS KOOPERUOTIS KAIP NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ VEIKLOS ĮGALINIMO IR SOCIALINIO DALYVAVIMO PRIELAIDA

Irmina Beneševičiūtė, Šeduvos miesto neįgaliųjų draugija, irminute2@gmail.com

Lietuvoje atstovavimą neįgaliųjų interesams lemia reglamentuojantys įstatymai. Teisinė bazė pakankamai išvystyta, verta paminėti, jog atstovavimą neįgaliųjų interesams reglamentuoja vienas iš pagrindinių teisės aktų – JT Neįgaliųjų teisių konvencija (2010-05-27, Nr. XI-854), kurios tikslas – skatinti, apsaugoti ir užtikrinti visų neįgaliųjų visapusišką ir lygiateisį naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis, taip pat skatinti pagarbą šių asmenų prigimtiniam orumui. Tai – svarbus dokumentas, įgalinantis puoselėti neįgaliųjų orumą. Dera pastebėti, kad dėl negalios, t. y. kitoniškumo, asmenys ilgą laiką buvo atskirti nuo visuomenės, engiami, vyravo neigiama visuomenės nuostata kitokio asmens atžvilgiu – taigi apie neįgalius asmenis niekas nieko nežinojo, tuo labiau niekas nematė neįgaliųjų dalyvavimo visuomenės procesuose (Beneševičiūtė, 2013, p. 166), juolab nebuvo kalbama apie neįgaliųjų socialinį dalyvavimą bei jo galimybes. Neįgaliųjų NVO vaidmuo didėja, nes jos atlieka neįgaliaus jaunimo įgalinimo svarbą. *Kitoks* asmuo įgalinamas tiek individualiu, tiek grupiniu lygmeniu, atpažįstant pastarųjų stiprybes ir orientuojamasi į socialines veiklas, skatinat socialinį neįgaliųjų dalyvavimą per NVO veiklas.

Pranešimo tikslas – atskleisti įgalinimo ir socialinio dalyvavimo aspektus, paremtus aktyviu jaunų neįgalių asmenų dalyvavimu NVO veiklose.

Tyrimo metodai: teorinė analizė; kokybinis tyrimas, empirinius duomenis renkant atviro interviu būdu; kokybinio tyrimo duomenys apdoroti turinio analizės metodu.

Tyrimo dalyviai. Tyrime dalyvavo 16 NVO veiklose dalyvaujančių jaunų asmenų. Respondentai buvo pasirinkti tikslinės atrankos būdu. Iš viso tyrime dalyvavo 13 moterų, 3 vyrai.

Tyrimo rezultatai. Neįgaliųjų gebėjimas kooperuotis kaip nevyriausybinių organizacijų veiklos įgalinimo ir dalyvavimo prielaida, subjektyviomis tyrimo dalyvių patirtimis, tyrimo rezultatai parodė, kad NVO veiklų kryptingumas, orientuojantis į socialinių paslaugų teikimą ir kultūrinių, užimtumo, bendravimo poreikių tenkinimą bei neįgaliųjų atstovavimą. Tyrimo rezultatai išryškino svarbius socialinio dalyvavimo požymius, kurie įgalina įsiliesti neįgaliosioms visuomenėms. Tyrimo metu atskleisti NVO narių kooperacijos siekiai, akcentuojant materialinių išteklių ir specialistų įtrauką. Tyrimo rezultatai atskleidžia NVO administracijos iniciatyvą kooperacijai, socialinių paslaugų plėtrai rengiant projektus, strateguojant veiklas ir NVO psichosocialinių poreikių tenkinimo veiklos vertinimą. Iš tyrimo metu gautų duomenų matyti, kad patys NVO veiklos pasižymi kai kuriais inovatyviais edukacinių principų taikymo ypatumais. Tyrimo metu išryškėjo pozityvi tendencija, jog pačios NVO neapsiriboja vien neįgaliųjų mokymu, bet prisideda ir prie kitų socialinėje atskirtyje esančių asmenų destigmatizacijos visuomenėje procesų.

Raktiniai žodžiai: įgalinimas, NVO, neįgalieji, kooperacija, socialinis dalyvavimas.

Literatūra.

1. Beneševičiūtė, I. (2013). Įgalinančio dialogo poreikis ir patirtis, plėtojant socialines paslaugas nevyriausybiniuose neįgaliųjų organizacijose. *Socialinis darbas: patirtis ir metodai*, Nr. 1 (11), 157 – 182.
2. Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija. 2010 05 27, Nr. XI-854. Vilnius. 13. *Valstybės žinios*, 2010 06 10, Nr. 67-3350.

BUVUSIŲ JAUNIMO LYDERIŲ PROFESINĖS KARJEROS IR VISUOMENINĖS VEIKLOS SĄSAJOS

*Jolita Buzaitytė-Kašalynienė, daktarė, Vilniaus universitetas, jolita.kasalyniene@fsf.vu.lt
Žavinta Pašiulevičė, Vilniaus universitetas, zavinta.pasiulevice@gmail.com*

Lietuvoje jaunimo nevyriausybinės organizacijos pradėjo kurtis ir/ar atsikurti prasidėjus Sąjūdžiui 1989-1990 metais. Per tuos 27-nerius metus jaunimo organizacijos kūrėsi, augo, plėtojo savo veiklas, būrėsi į skėtines organizacijas, dalyvavo jaunimo politikos kūrime ir vystyme. Dalyvaudama jaunimo organizacijų veiklose augo ir brendo ištisa jaunimo lyderių karta, kuriai šiuo metu yra 35-45 metai. Jaunimo politikos tikslas yra formuoti aktyvius, savarankiškus, gebančius gyventi demokratinėje visuomenėje, dalyvaujančius sprendimų priėmimo procesuose, kuriančius ir priimančius atsakomybę, piliečius. Jaunimo organizacijų lyderiai įkūnija šį jaunimo politikos tikslą. Todėl vertinant jaunimo politikos rezultatus svarbu tirti, kaip narystė ir aktyvus dalyvavimas jaunimo organizacijų veikloje yra susijęs su studijų pasirinkimu, profesine karjera, kaip renkasi studijas ir darbą; kaip jiems sekasi vėliau, kai jie dėl amžiaus apribojimo pasitraukia iš aktyvios jaunimo politikos, ar jie išlieka aktyvūs, kuriantys, prisiimančius atsakomybę už savo ir visuomenės gerovę.

Pranešimo tikslas – atskleisti buvimo aktyviu jaunimo organizacijų lyderiu sąsajas su studijų bei profesinio kelio pasirinkimu, tolimesne profesine karjera ir visuomenine veikla.

Duomenys surinkti kokybinio naratyvinio ekspertų interviu būdu. Taikytos struktūruota (kriterinė) ir sniego gniūžtės atrankos. Tyrime dalyvavo 10 35-45 metų buvusių jaunimo organizacijų vadovų. Atrankos heterogeniškumo kriterijai: lytis, jaunimo organizacijų įvairovė, skirtingos pareigos jaunimo organizacijose ar jaunimo organizacijas atstovaujančiose asociacijose. Duomenų analizei taikyta Grindžiamosios teorijos (A. Strauss ir J. Corbin versija) metodologinė strategija, atvirojo kodavimo etapas.

Jeigu yra aiškūs studijų prioritetai dar besimokant mokykloje, tuomet veikimas jaunimo organizacijose sustiprina studijų motyvaciją, prisideda prie profesinei karjerai reikalingų kompetencijų stiprinimo, bet neturi įtakos studijų pasirinkimui. Tačiau, jeigu studijų srities paieškos užtrunka ilgiau ar studijas pasirenkamos atsitiktinai, tai išitraukimas į jaunimo organizacijų veiklą, lemia studijų (ypač magistro) pasirinkimą, iš gamtos ir technologijų persiorientuojama į socialinius mokslus (vadybos, edukologijos, socialinio darbo ir pan.). Arba pasirenkama su studijomis nesusijusi profesinė karjera.

Vadovujančių pareigų užėmimas jaunimo organizacijose, turi įtakos asmens profesinei karjerai. Pirma, padeda atsiskleisti talentams, lavina vadovavimo, sprendimų priėmimo, darbo komandoje, atstovavimo, bendradarbiavimo ir pan. kompetencijas, kūrybiškumą, todėl lengviau įsidarbinama. Antra, suteikiama galimybė gauti pirmą darbinę patirtį, kai kurios jaunimo organizacijos atsakingoms pareigoms įdarbina pagal darbo sutartį. Trečia, pasitraukę iš aktyvios jaunimo organizacijų veiklos, jie kuria savas pelno nesiekiančias, verslo organizacijas arba dirba laisvai samdomais konsultantais. Ketvirta, nesunkiai laimi valstybės tarnybos ir kitus konkursus.

Lyderystės jaunimo organizacijose patirtis padeda sukaupti socialinį kapitalą, kuris panaudojamas profesinėje veikloje: projektų kūrimui, darbuotojų atrankai, bendradarbiavimo vystymui ir pan.

Raktiniai žodžiai: jaunimo politika, jaunimo nevyriausybinės organizacijos, jaunimo lyderis, profesinė karjera, visuomeninė veikla.

JAUNIMO DALYVAVIMAS SPRENDIMŲ PRIĖMIME LIETUVOJE

Asta Dilytė, Socialinės politikos bakalauras; Vilniaus Universitetas, astadilyte@gmail.com

Pranešimo mokslinė problema – kaip įtraukti jaunimą į sprendimų priėmimą Lietuvoje?

Pranešimo tikslas – pristatyti jaunimo dalyvavimo sprendimų priėmime Lietuvoje tyrimo rezultatus.

Tyrimo metodologija (Pranešimo teiginiai) – naudoti tyrimo metodai: kokybinė dokumentų (teisės aktų) turinio analizė ir lyginamoji analizė (lyginama su Estijos Respublikos atveju). Tyrime remiamasi racionalių pasirinkimo institucionalizmo teoriniu modeliu.

Esminiai pranešimo teiginiai: 1. Lietuvos institucinė sistema riboja jaunimo dalyvavimą sprendimų priėmime, suteikiama konsultacinė, informacijos teikėjo rolė; 2. Institucijos egzistuoja ir yra palaikomos tų, kuriems teikia naudą – sprendimų priėmėjams ir biurokratams, kurie nelinkę perleisti savo galios jaunimui tiesiogiai ar netiesiogiai. 3. Institucinė schema atspindi šiuo atveju, jaunimo politikos optimizacijos lygį (jaunimui suteikiama tiek teisių, kiek minimaliai įmanoma, norint palaikyti institucinį stabilumą) ir maksimizuoja veikėjų naudą (veikėjų veiksmai grindžiami racionali išskaičiavimu). 4. Institucijos atspindi veikėjų preferencijas, tuo pačiu yra ir išteklių skirstančios taisyklės, tad leidžia atitinkamiems sprendimams atsirasti teikdamos paskatas arba apribojimus. 5. Jaunimo įtraukimas į sprendimų priėmimą yra deklaratyvus, formaliai jaunimas neturi „balso“ sprendimų priėmime ir gali įsitraukti tik kaip patariamoji grandis.

Tyrimo rezultatai/ižvalgos (Pranešimo teiginius pagrindžiantys argumentai) – Lietuvos jaunimo dalyvavimo sprendimų priėmime institucinėje sistemoje daugiausiai galios sutelkia sprendimus formuojančios ir įgyvendinančios institucijos – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Jaunimo reikalų departamentas. Jaunimas turi galių subalansuoti institucijų „agentų“ ir jaunimo kaip interesų grupės poreikius per kolektyvinius veikėjus – Lietuvos jaunimo organizacijų tarybą, Jaunimo reikalų tarybą; daug galių sprendimų priėmime sutelkia ir politinės partijos. Jaunimui sudarytos palankiausios sąlygos dalyvauti sprendimų priėmime per kolektyvinius veikėjus (partijas, NVO, skėtines organizacijas, JRD, LiJOT, RJOT), taip mažinant su dalyvavimu susijusius transakcinius kaštus ir maksimizuojant dalyvavimo galimą naudą. Menkiausiai jaunimo dalyvavimas išplėtotas savivaldos sprendimų priėmime dėl diferencijuotų savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių ir jaunimo reikalų tarybų įgaliojimų, nereglamentuotų regioninių jaunimo organizacijų tarybų. Išplėtotas tiesioginio dalyvavimo formas riboja aukšti amžiaus cenzai, kas atskleidžia, kad jaunimas formaliai negali naudotis dalimi dalyvavimo formų. Taip pat aktualūs vietos apribojimai (pavyzdžiui, susiję su balsavimu rinkimuose, referendumo, peticijų, įstatymų leidybos iniciatyvomis); laiko (pavyzdžiui, įstatymo leidybos iniciatyvai įgyvendinti reikalingus 50 000 parašų galima rinkti 2 mėn., o referendumo iniciatyvai reikalingus 300 000 parašų – 4 mėn.), nepagrįstai didelis ūmogiškųjų išteklių poreikis (pavyzdžiui, Estijoje įstatymų leidybos iniciatyvai užtenka 1000 jų remiančių parašų, o Lietuvoje – 50 000). Remiantis Estijos Respublikos patirtimi balsavime rinkimuose, peticijų, įstatymų leidybos, referendumų iniciatyvai pritaikomos elektroninės priemonės (elektroninis parašas), sumažintų dalyvavimo kaštus ir išplėstų pilietines teises, sprendimų priėmimas taptų atviresnis.

Raktiniai žodžiai (3-5): jaunimo dalyvavimas, jaunimo politika, sprendimų priėmimas, Lietuva, institucionalizmo teorija

KURČIŪJŲ JAUNIMO BENDRUOMENĖ LIETUVOJE: AR MES LIETUVOS PILIEČIAI?

*Monika Kumžaitė, Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija, m.kumzaite@gmail.com
Kęstutis Vaišnora, Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija, kestutis.vaisnora@gmail.com*

Pranešimo problema – šiuolaikinėje Lietuvos politikoje, kurčiųjų jaunimo bendruomenės nariams sudarytos minimalios sąlygos dalyvauti priimant sprendimus politiniame lygmenyje dėl stigmatizacijos ir audizmo apraiškų, egzistuojančio informacinės – komunikacinės aplinkos barjero. Šios priežastys kelia iššūkius kurčiųjų jaunimo bendruomenės nariams suprasti savo nacionalinį identitetą, nes pagal praktinę situaciją, kurčiųjų bendruomenė – tai „tauta tautoje“. Būtina keisti susidariusią situaciją ir sudaryti sąlygas kurčiųjų jaunimo bendruomenės nariams dalyvauti priimant sprendimus politiniame lygmenyje, nes tik kurčiųjų bendruomenės nariai yra kompetentingi savo problemų sprendimo ekspertai. Klausimas – ar Lietuvos politika skatina kurčiųjų jaunimo bendruomenės pilietiškumą ir jų dalyvavimą priimant sprendimus?

Pranešimo tikslas – atskleisti praktines situacijas susijusias su kurčiųjų jaunimo bendruomenės galimybėmis dalyvauti priimant sprendimus politiniame lygmenyje, kurios neskatina jaunimo pilietiškumo bei būtinus pokyčius siekiant keisti esamą situaciją;

Tyrimo metodologija: siekiant skatinti kurčiųjų jaunimo bendruomenės pilietiškumą ir jų dalyvavimą priimant sprendimus būtina užtikrinti tinkamą informacinę – komunikacinę aplinką: lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugas bei informacinės aplinkos per televiziją pritaikymą.

Tyrimo rezultatai/įžvalgos. Lietuvoje yra apie 110 lietuvių gestų kalbos vertėjų, o kurčiųjų 8 tūkst., mažesnę ar didesnę klausos sutrikimą turi apie 40 tūkst. asmenų. Jeigu skaičiuotume tik kurčiuosius, tai vienam lietuvių gestų kalbos vertėjui tenka apie 70 kurčiųjų. Pagal Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įsakymą „Dėl lietuvių gestų kalbos vertėjų paslaugų teikimo 2013 – 2017 metų priemonių plano patvirtinimo“ numatyta, kad 2016 metais vienam lietuvių gestų kalbos vertėjui teks 50 kurčiųjų, o 2017 metais – 40 kurčiųjų. Tačiau neskiriant pakankamo skaičiaus papildomų lietuvių gestų kalbos vertėjų etatų šios programos nuostatai bus neįgyvendinti. Lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugų reikia kiekvieną dieną, įvairiose situacijose, todėl nesant pakankamam lietuvių gestų kalbos vertėjų skaičiui atsiranda komunikacinis – informacinis barjeras. Kurtieji negali lygiaverčiai dalyvauti visuomeniniame gyvenime, dalyvauti sprendimų priėmime. 2015 metais Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija atliko tyrimą „Studentų, turinčių klausos negalią, patirtys studijuojant aukštosios mokyklose“, kuris atskleidė, kad pagal poreikius užtikrintas lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugas gauna tik 20 % tyrimo dalyvių. Daugiau kaip 50 klausos negalią turinčių studentų negaudami poreikį atitinkančių vertimo paslaugų teigia, kad prastėja mokymosi rezultatai ir galimybės pilnaverčiai dalyvauti akadaminės bendruomenės gyvenime. Kiekvienas Lietuvos pilietis turi konstitucinę teisę – teisę į mokslą ir švietimą, tačiau kurtieji studentai praranda šią teisę neužtikrinus poreikį atitinkančių lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugų. Lietuva daugiau kaip 25 metus – nepriklausoma valstybė, tačiau iki šiol nėra verčiamos visos laidos tiek nacionalinėje, tiek komercinėse televizijose. Lietuvos kurčiųjų draugija kartu su Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija atliko tyrimą „Lietuvos nacionalinės televizijos informacinės aplinkos pritaikymas klausos negalią turintiems asmenims“, kurio tikslas – atskleisti kylančius poreikius Lietuvos nacionalinės televizijos informacinę aplinką pritaikant klausos negalią turintiems asmenims (tyrimo ataskaitos rengėjai: Monika Kumžaitė, Vytautas Pivoras, Kęstutis Vaišnora). Tyrimas atskleidė, kad 69, 8 % tyrimo dalyvių geriausiai/aiškiausiai supranta vertimą į lietuvių gestų kalbą sugebėdami atkartoti pateiktą informaciją, o neprigirdintiems, apkurtusiems, ar asmenims, kurių kalbos pagrindas – lietuvių kalba, būtina informaciją titruoti lietuviškais titrais, geriausiai taikyti „besikeičiančių“ titrų technologiją ir tam pritaria 84, 9 % tyrimo dalyvių. Kurčiųjų bendruomenės nariai, ypatingai jauni žmonės negaudami informacijos apie rinkimus per televiziją, kai neverčiami į gestų kalbą politiniai debatai, politinės reklamos, negalėdami suprasti pateikiamos informacijos sunkiai supranta pilietiškumą, nacionalinį identitetą ir susidurdamas su įvairiomis problemomis kelia retorinį klausimą: ar aš

tikrai Lietuvos pilietis? Tačiau dėl egzistuojančios stigmatizacijos ir audizmo, kai manoma, kad girdinčiųjų kultūriniai papročiai ir bruožai yra vertesni arba tinkamesni už kurčiųjų kultūrą, arba kad kurtieji sugeba mažiau nei girdintieji – pokyčiai vyksta lėtais tempais. Kurčiųjų bendruomenė kovoja už savo teises jau nuo 1938 metų įkūrus Lietuvos kurčių nebylių globos draugiją, kuri dabar vadinasi Lietuvos kurčiųjų draugija. Tai noras būti ne „tauta tautoje“, o lygiateisiu Lietuvos piliečiu, kuris nepriklausomai nuo negalios, gali realiai būti pilietiškas ir vykdyti savo kaip piliečio pareigas.

Raktiniai žodžiai (3-5): kurčias, lietuvių gestų kalba, kurčiųjų jaunimo bendruomenė, lietuvių gestų kalbos vertėjas.

PIRMO KURSO TRADICINIŲ STUDENTŲ SOCIALINIS DALYVAVIMAS KOLEGIJOJE, KAIP ADAPTACIJOS VEIKSNYS

Daiva Treinienė, Mykolo Romerio universitetas, daiivat@gmail.com

Tradicinio amžiaus studentai – 18–25 metų amžiaus studentai, studijuojantys aukštojo mokslo institucijoje (Wyatt, 2011). Socialinis dalyvavimas apibrėžiamas kaip asmens aktyvumas atviroje bendruomenėje, kur pasitelkiant tradicinio studento vidinius ir išorinius resursus dalyvavimas nėra vien savitiksliis, o susijęs su realių problemų sprendimu (Ebersold, 2007). Šiuo atveju – tai tradicinių studentų dalyvavimas aukštosiose mokyklose, siekiant pagerinti socialinį dalyvavimą, kuris palengvintų studentų adaptaciją. Ebersoldas (2007) išskiria dvi socialinio dalyvavimo plėtotės kryptis: kurti ryšius siekiant didesnės kooperacijos bei įgalinti asmenį siekiant jo ištraukimo į universitetinį gyvenimą. Edukaciniame kontekste dalyvavimo reiškiniui į prasminti vartojama sąvoka „aktyvus pilietiškumas“. Literatūroje išskiriami dalyvavimo empirinis požiūris, kuriuo siekiama identifikuoti „aktyvaus piliečio“ savybes ir elgesį, siejant jas su dalyvavimu bendruomenės gyvenime arba kitaip sakant su socialiniu dalyvavimu. Verta pastebėti, (Lazutka R., Navickė J. 2010), kad dalyvavimą aukštojo mokslo sistemoje lemia asmens priklausomybė tam tikrai socialiniai grupei (t.y. tradiciniams studentams) juolab mažai tyrinėtas tradicinių studentų dalyvavimas socialinėje veikloje bei jo įtaka studentų adaptacijai. Galima daryti prielaidą, kad švietimo vaidmuo didėja, įtraukiant tradicinius studentus dalyvauti socialinėje veikloje, kuri ir padeda geriau adaptuotis pirmo kurso studijose.

Pranešimo tikslas – atskleisti kolegijos pirmo kurso tradicinio amžiaus studentų (18–25 m.) socialinį dalyvavimą kolegijoje, kaip adaptacijos veiksnį.

Tyrimo metodai: teorinė analizė; kokybinis tyrimas, kurio duomenų rinkimo metodas – focus grupės diskusija. Kokybinio tyrimo duomenys apdoroti turinio analizės metodu.

Tyrimo dalyviai – tyrime dalyvavo kolegijos, socialinio darbo studijų programos studentai. Taikytas kokybinis metodas – focus grupė. Diskusijų grupė buvo sudaryta remiantis tokiais kriterijais: studentai, studijuojantys pagal nuolatinę studijų formą; tradicinio amžiaus studentai, t. y. studentai, tęsiantys studijas kolegijoje ir pasirinkę jas iš karto po vidurinės mokyklos baigimo; nedirbantys ir neturintys įsipareigojimų. (finansinių, šeimos ir pan.)

Tyrimo rezultatai. Vienu iš pagrindinių kriterijų, padedančių įveikti adaptacijos sunkumus įvardijo, tai kad maža grupė, kurioje mokosi apklaustieji studentai. Tyrimas parodė, kad, akademinės grupės aplinkoje studentai jaučia kolegų geranoriškumą bei pagalbą iš jų iškilus problemoms. Socialiniai veiksniai, padėję adaptuotis kolegijoje: geri dėstytojų ir studentų tarpusavio santykiai, dėstytojų noras bendradarbiauti su studentais, administracijos parama sprendžiant asmenines problemas. Socialiniai psichologiniai veiksniai: gebėjimas būti visuomeniškam, geri santykiai su bendramoksliais, pasitikėjimas savimi, gebėjimas lengvai komunikuoti. Mokymosi aplinkų įtaka studentų adaptacijai: bibliotekoje nepakanka reikalingos literatūros, kolegijoje sudaryta galimybė naudotis internetu, studentus netenkina sudarytas paskaitų tvarkaraštis. Kolegijoje jau pirmame kurse sudaryta galimybė įsijungti į popaskaitinę veiklą, dalyvauti visuomeninėje

veikloje (studentų atstovybėje). Tačiau kalbant apie renginių lankymą verta pastebėti, kad dauguma renginių mieste yra mokami, o tai ir riboja studentų galimybę lankytis juose. Šį atsakymą pateikė studentų atstovybės nariai, kurie taip pat dalyvavo diskusijoje, nes jie palaiko glaudžius ryšius su miesto bendruomene, renginių organizatoriais, jiems bet koks dalyvavimas, nesvarbu ar kolegijoje, ar už jos ribų, suteikia geresnes galimybes adaptuotis naujoje mokymosi bei gyvenimo aplinkoje.

Raktiniai žodžiai: tradiciniai studentai, socialinis dalyvavimas, adaptacija.

Literatūra.

1. Bahr, P. R. (2010). The Bird's Eye View of Community Colleges: A Behavioral Typology of First-Time Students Based on Cluster Analytic Classification. *Research in Higher Education*, 51 (8), 724–749.
2. Ebersold, S. (2007). Affiliating Participation for Active Citizenship. *Scandinavian Journal of Disability Research*. 9(3–4), 237–253.
3. Lazutka R., Navickė J. (2010). Studijos ir socialinis teisingumas. *Filosofija. Sociologija*. 21 (4), 277–284
4. Wyatt, L. G. (2011). Nontraditional Student Engagement: Increasing Adult Student Success and Retention. *The Journal of Continuing Higher Education*, 59 (1), 10–20.
5. Zaleskiene I. (2008) Socialinės veiklos vadovas. (Knyga mokytoji). Vilnius

REFLEKSIJA IR UNIVERSITETINĖS STUDIJOS: STUDENTŲ ĮSITRAUKIMO Į STUDIJŲ PROCESĄ IR VIDINĖS PARENGTIES PROFESINIAM VEIKIMUI DIDINIMO BŪDAS

Doc. dr. Jolita Buzaitytė-Kašalydienė, Vilniaus universitetas, jolita.kasalyniene@fsf.vu.lt

Dalyvaudamos Bolonijos procese aukštosios mokyklos yra įpareigosos vykdyti studijų programų pertvarką, kurios tikslas turi būti į studentą orientuotas mokymas. Siekiant šio tikslo įgyvendinimo aukštojo mokslo – universitetinės ir kolegijų – studijų programos turėjo perorientuoti studijų rezultatus žinių suteikimo prie kompetencijų lavinimo, t.y. nuo žinojimo pereiti prie gebėjimo veikti. Šis aukštojo mokslo politikos posūkis kelia didelius iššūkius universitetinių studijų proceso organizavimui: kaip turėtų būti organizuojamas studijų procesas, kad studentai ne tik teoriškai žinotų, bet ir praktiškai lavintų įvairius gebėjimus bei gebėtų juos taikyti įvairiose situacijose ir kintančiose sąlygose. Atliepiant į šiuos iššūkius universitetinių studijų metu daugėja praktinių ir refleksijos užduočių.

Pranešimo tikslas – aptarti refleksiją kaip studentų įsitraukimo į studijų procesą, kompetencijų lavinimo ir vidinės parengties profesiniam veikimui didinimo būdą.

Pranešimo metu bus pristatyti ERASMUS+ strateginių partnerysčių projekto „REFLECT – Refleksija kaip perkeliama kompetencija aukštajame ir suaugusiųjų švietime“ rezultatai ir išvalgos. Projekto partneriai iš Lietuvos, Belgijos, Italijos ir Islandijos aukštųjų mokyklų bei konsultacinių kompanijų tyrinėjo refleksiją ir jos įgalinančią poveikį.

Refleksija yra daugiasluoksnis asmeninis (ir grupinis) procesas, kurio metu yra nustatoma, paaiškinama, gilinama, daromos išvalgos, ieškoma prasmės ir ryšių tarp skirtingų reikšmingų įvykių vykstančių asmens viduje ir/ar išorėje. Refleksija gali būti tiek džiaugsminga, tiek skausminga, bet visada apima ar įtraukia visą asmenį.

Refleksijos rezultatai: (1) Didesnis išsąmoninimas ar sąmoningumas, studentas tampa labiau sąmoningas savo santykyje su savimi pačiu ir išoriniu pasauliu. (2) Tam tikras santykio su „išore“ ar su „kitu“ kūrimo būdas. (3) Padeda studentams ir jų grupėms įprasminti patirtį ir mokytis iš jos. (3) Suteikia energijos asmeniniam augimui, sukuria galimybę bei laisvę pasirinkti savo elgesį. (4) Mažina atotrūkį tarp teorijos ir patirties.

Refleksija didina studentų vidinę parengtį. Vidinė parengtis yra asmens prigimties apjungianti savybė (arba elementas), kuri įgalina mus veikti konkrečiu laiku ir konkrečioje vietoje. Tai asmens gebėjimas susieti

savo turimas kompetencijas su konkrečiu kontekstu ir su asmens įprastomis reakcijomis taip, kad galėtų veikti čia ir dabar.

Studijų procese galima išskirti tris refleksijos sritis. Žinių ar teorijų refleksija: aš suprantu tam tikrą teoriją, kaip jos teiginiai paaiškina patirties faktus, ar ji man yra priimtina, ar ji man padeda suprasti ir įprasminti patirtis ir kasdienį pasaulį; kaip nauja teorija ar naujos žinios siejasi su ankstesne medžiaga, ar kitais kursais. Įgūdžių refleksija: kaip man sekėsi ar nesisekė atlikti praktines užduotis. Nuostatų, vertybių refleksija, svarbu suvokti savo santykį su kitais, savo vertybines nuostatas, profesinę laikyseną.

Raktiniai žodžiai: refleksija, universitetinės studijos, kompetencijų lavinimas, vidinė parengtis.

DARBAS SU JAUNIMU IR UGDYMAS

Sekcijos moderatorė: Doc. dr. Jorūnė Vyšniauskytė-Rimkienė, Vytauto Didžiojo universitetas

JAUNIMO NEFORMALIOJO UGDYMO PRINCIPŲ TAIKYMAS MOKYKLOSE: UGDYTOJŲ PATIRTYS

Justina Garbauskaitė-Jakimovska, Vilniaus universitetas, justina.garbauskaite-jakimovska@fsf.vu.lt

Pranešimo mokslinė problema. Globalizacijos veikiamame ugdymo diskurse pastaraisiais metais populiarios integracijos, visa apimančios ugdymo sistemos, nuolat besimokančios visuomenės kūrimo iniciatyvos. Lygiagrečiai su šiomis iniciatyvomis yra pripažįstamas neformaliojo ugdymo sektoriaus stiprėjimas ir jo plėtra. Nors neformaliojo ugdymo plėtros kryptys nėra detalios išnagrinėtos, atsižvelgiant į švietimo politikos dokumentuose bei ekspertų išvalgose deklaruojamą ugdymo formų integracijos poreikį ir produktyvią sąveiką tarp skirtingų ugdymo sričių veikėjų, preziumuojama, kad neformalusis ugdymas turi plėstis ir į formaliojo ugdymo teritorijas. Vienas iš būdų, kuriais tai įgyvendinama – inovacijų projektai, paremti glaudesniu bendradarbiavimu tarp mokyklų ir kitų sričių profesionalų, pavyzdžiui: UNESCO ASPnet mokyklų pasiekimų programa, programa „Kūrybinės partnerystės“, The Duke of Edinburgh’s (DofE) apdovanojimai, Kinas mano mokykloje. Pristatant šias programas visuomenei ir bendruomenėms, dėmesys įprastai sutelkiamas į programų privalumus ir pridėtinę vertę, visgi neretai ignoruojami šių programų įgyvendintojų (ugdytojų) parengties klausimai, turimos / įgyjamos galios naujame lauke, veiklos apribojimai, taip pat mokyklų pasiruošimas priimti inovacijas ir atvirumas ugdytojams „iš šalies“ ir jų atnešamoms idėjoms. Daroma prielaida, kad susiduriant ugdytojams iš formaliojo ir neformaliojo ugdymo sričių, susidaro įtampų laukas, kuris gali užkirsti kelią inovacijų įtvirtinimui.

Pranešimo tikslas: atskleisti ugdytojų iš „už formaliojo ugdymo sistemos“ veiklos galimybes ir ribas vykdant neformaliojo ugdymo plėtrą formaliojo ugdymo institucijose (mokyklose).

Tyrimo metodologija. Tyrimui atlikti pasirinkta kokybinė tyrimo strategija. Duomenys renkami naratyvinio interviu metodu. Naratyvas, kaip metodas, prasideda nuo patirčių, kurios išreikštos išgyventomis ir papasakotomis individų istorijomis (Cresswell, 2007, p. 54). Anot Polkingthorne (1995), naratyvinės žinios yra perduodamos per “įsiužetintas” (emplotted) istorijas, kuriose svarbu aplinkybės, veikėjai, kuriams santykiai bei mąstymo struktūros. Atliktuose interviu informantų buvo prašoma papasakoti savo patirtį dirbant mokykloje.

Tyrimo rezultatai/įžvalgos – formaliojo ir neformaliojo ugdymo integracija mokykloje, informantų yra suprantama kaip ugdymo mokykloje tobulinimas, pritaikant neformaliojo ugdymo principus. Naratyvuose dažnai ryškėjo mokytojų, mokyklos administracijos ir moksleivių santykio nelygiavertiškumo tema, kuri ugdytojams ir kėlė sunkumų veikiant, ir padėjo. Svarbus ir komplikotas santykis tarp neformaliojo ugdymo atstovų ir mokytojų, kurio kūrimas informantų įvardijamas esmingesniu nei projekto rezultatų pasiekimas. Informantai itin kritiškai vertina formaliojo ugdymo ir mokytojų darbą, jo principus ir rezultatus.

Raktiniai žodžiai (3-5): neformalusis ugdymas; mokykla; ugdytojas; patirtys; susidūrimas.

Literatūra:

1. Cresswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: choosing among five approaches*. Los Angeles: SAGE Publications.
2. Fordham, P. E. (1993). *Informal, non-formal and formal education programmes*. YMCA George Williams College ICE301 Lifelong Learning Unit 2, London: YMCA George Williams College.

3. Hamadache, A. (1991). Non-formal education: A definition of the concept and some examples. *Prospects*, vol. XXI, No. 1.
4. Komičius, R., (2014). *Jaunimo neformalusis ugdymas formaliojo švietimo įstaigose: galimybės ir kliūtys*. Pranešimas konferencijoje. Prieiga internete <<http://www.jrd.lt/uploads/2014%20MP%20konferencija%20pranesimai/Komicius.pdf>> [žiūrėta 2016 06 02]
5. Kvale, S. (1996). *InterViews: An introduction to Qualitative Reasearch Interviewing*. Thousand Oaks: Sage.
6. La Belle, T. (1982). „Formal, Non-formal and Informal Education: a Holistic perspective on Lifelong learning.“ *International Review of Education*, p. 159-175.
7. Polkinghorne, D. E. (1995). Narrative configuration in qualitative analysis, *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 8:1, 5-23.
8. Riessman, C. K. (2008). *Narrative Methods for the Human Sciences*. Thousand Oaks: Sage.
9. Smith, M. K. (2001). What is non-formal education? The encyclopaedia of informal education. <<http://infed.org/mobi/what-is-non-formal-education/>>. [žiūrėta 2016 01 23].

TRANSFORMATYVUS MOKYMASIS ATLIEKANT SOCIALINĘ VEIKLĄ BENDROJO UGDYMO MOKYKLOJE 9-10 KLASĖSE: TEORINIS MODELIAVIMAS

Danguolė Gervytė, Vilniaus universitetas, danguole.gervyte@gmail.com

Pranešimo mokslinė problema. Nuo 2007 m. bendrojo ugdymo mokyklose socialinė veikla vykdoma 5-10 klasėse. Ji yra apibrėžiama pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendruosiuose ugdymo planuose ir kiekvienos mokyklos direktoriaus patvirtintame socialinės veiklos apraše. Ugdymo praktikams kyla daug klausimų apie socialinės veiklos filosofinį ir pedagoginį pagrindimą, organizavimą, metodologiją, įsivertinimą ir pan. Šie sunkumai kyla ir **dėl menko socialinės pilietinės veiklos bendrojo ugdymo mokyklose teorinio pagrįstumo ir modelių trūkumo**. Šio pranešimo problema **kaip transformatyvus mokymas gali būti panaudojamas modeliuojant socialinę veiklą 9-10 klasėse**.

Tradiciniame mokymo(si) centruojamasi ties faktais ir konceptais, kuriuos mokinys turi internalizuoti, o mokytojas yra vadovas ir žinių bankininkas. Šiandieninėje pedagogikoje geriau pažįstamas laisvasis (progresyvus) mokymas(is), jame dėmesys skiriamas tam, kas mokiniui įdomu, o mokytojas yra pagalbininkas, čia centre atsiranda mokinys bet jis tampa „bankininku“, nes prie žinomo prijungia naujas žinias, kurios ką tik buvo „nežinoma“. Tuo tarpu transformatyviame ugdyme mokymasis susitelkia ties kontekstu ir patirties sąryšio paieška. Mokytojas žino, kad nėra galutinio taško, jis tampa mediatorius mokinio žinojimo pertvarkymo procesuose. Šiuo atveju mokinys yra bendruomenės, kurioje vyksta mokymosi procesas, narys ir jis yra socialinis, ekologinis, estetinis (ir t.t.) teoretikas. Tai yra nepaliaujama patirties pertvarka, kuri vyksta apmąstant potyrius, gautas žinias ir sąveikas. Pagal J. Mezirow (2006) transformatyvaus mokymosi procesai prasideda tada, kai žmogus susiduria su problema ar „klaidinančia dilema“, kuriai išspręsti nepakanka turimos patirties. Mokymo(si) strategija susideda iš J. Mezirow pasiūlytų 10 fazių, bet galima ją nagrinėti ir kaip filosofiją, kurios esmė yra individo transformacija – vidinių nuostatų metmenų (koordinacinių) kaita.

Galima daryti prielaidą, kad ši mokymosi strategija koreliuoja su socialinės-pilietinės praktikos tikslais ir galimais įgyvendinimo metodais, kuriuos siūlo BUP ir kitos metodinės rekomendacijos.

Pranešimo tikslas. Suformuluoti transformatyvaus mokymosi pritaikymo teorinį modelį socialinėje praktikoje 9-10 klasėse bendrojo ugdymo mokyklose.

Tyrimo metodologija. Analitinis mokslinės literatūros, metodologinių dokumentų ir rekomendacijų tyrimas ir teorinio modelio formavimas.

Tyrimo rezultatai/ižvalgos

Remiantis LR švietimo dokumentais ir metodologinės literatūros analize socialinės veiklos tikslas – skatinti mokinio pilietiškumą, ugdyti savimone, įgalinti aktyviai veiklai. Transformatyvų mokymąsi yra tikslinga taikyti socialinėje veikloje dėl **jo kontekstualumo, orientacijos į patyrimą ir refleksiją bei palankios ugdymo procese taikyti 10 fazių struktūros (kognityviniams, emociniams ir praktiniams gebėjimams ugdyti)** (plg. J. Mezirow teorinį modelį). Tai dera su transformatyvaus mokymosi strategija ir teoriniame modelyje išskiriami šie socialinės veiklos, kaip socialinės praktikos elementai:

- Situacijos, kurioje mokinys patiria nepasitenkinimą esama situacija (dilemą), sudarymas, pristatymas, patyrimas;
- Pagalba mokiniui atpažįstant atotrūkį tarp jo įsitikinimų ir žinių bei esamos situacijos;
- Paskatinimas planavimo bei naujų nuostatų formavimosi;
- Strategijų testavimas ir naujų įgūdžių reintegraciją besimokančiojo patirtyje ir kontekste.

Socialinis susidūrimas pačioje socialinėje veikloje naudojant transformatyvų mokymąsi socialinėje praktikoje būtų lūžio taškas nuo kurio prasidėtų mokymosi procesas.

Raktiniai žodžiai (3-5). Transformatyvus mokymas, transformatyvus ugdymas, socialinė veikla, konstruktyvizmas.

SPECIALISTŲ, DIRBANČIŲ VAIKŲ DIENOS CENTRUOSE, LAISVALAIKIO ORGANIZAVIMO PATIRTYS

*Prof. dr. Vida Gudžinskienė, Mykolo Romerio universitetas, vida.gudzinskiene@mruni.eu
Živilė Barkauskaitė, Mykolo Romerio universitetas, zivoile.barkauskaite@mruni.eu*

Pranešimo mokslinė (praktinė) problema. Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme (1996, 16 str., 1 sk.) nurodoma, kad „vaikas turi teisę į poilsį ir laisvalaikį, atitinkantį jo amžių, sveikatą bei poreikius“. Vaikai, kurie laisvu laiku neturi kuo užsiimti ar užsiima neigiama veikla, padaro daugiau nusižengimų ir yra geriau pažįstami policijai (Kvieskienė, Mockevičienė, 2002). Roberts (2006), Fattore, Mason, Watson (2017) teigia, kad laisvalaikis ne tik atkuria jėgas, tačiau yra šviečiamojo pobūdžio, kas ypatingai svarbu vaikystės, paauglystės laikotarpyje. Vaikų laisvalaikis yra labai svarbus vaikams, lankantiems vaikų dienos centrus, nes dauguma jų yra iš socialinės rizikos šeimų, kuriose nėra išsiugdę emocijų valdymo, stokoja tinkamo elgesio ir motyvacijos (Grudulaitė, 2016). Todėl svarbu atlikti tyrimus, susijusius su vaikų laisvalaikio organizavimu, siekiant kuo labiau įtraukti VDC lankančius vaikus į laisvalaikio veiklas, nes nepakankamas užimtumas sudaro prielaidas vaikams lengviau įsitraukti į neteisėtą veiklą, o aktyvus, tikslingai suorganizuotas vaikų laisvalaikis sudaro galimybę pozityviai vaiko socializacijai.

Pranešimo tikslas – atskleisti vaikų dienos centruose dirbančių specialistų patirtis organizuojant laisvalaikį.

Tyrimui pasirinktas kokybinio tyrimo tipas ir taikytas pusiau struktūruoto interviu metodas (Creswell, 2009). Gauti duomenys analizuojami taikant (content) analizę. Tyrime naudota tikslinė kriterinė imtis: socialiniai darbuotojai arba socialiniai pedagogai, turintys aukštąjį socialinio darbo arba edukologijos krypties išsilavinimą, kurių darbo stažas vaikų dienos centruose ne mažiau 5 metai. Tyrime dalyvavo 11 informantų. Tyrėjai laikėsi tyrimų etikos principų. Tyrimas atliktas 2015 m. spalio mėn., interviu trukmė 30 – 40 min.

Probleminis klausimas – kaip specialistams (socialiniams darbuotojams ir socialiniams pedagogams), dirbantiems vaikų dienos centruose, sekasi organizuoti laisvalaikį, kokios yra jų laisvalaikio planavimo ir jo realizavimo patirtys?

Tyrimo rezultatai/įžvalgos. Tyrimo metu aiškintasi, kokios yra socialinių darbuotojų ir socialinių pedagogų, dirbančių vaikų dienos centruose, laisvalaikio organizavimo patirtys. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad laisvalaikio planavimas vaikų dienos centruose yra orientuotas į metinių, savaitinių planų ir dienotvarkės sudarymą bei laisvalaikio veiklų lankstumą priklausomai nuo aplinkybių.

Tyrimo rezultatai parodė, kad socialiniai darbuotojai ir socialiniai pedagogai, dirbantys vaikų dienos centruose, susiduria su laisvalaikio planavimo sunkumais. Kalbėdami apie laisvalaikio planavimo ir jo realizavimo sunkumus, informantai akcentuoja nukrypimus nuo dienotvarkės, kuomet vaikai sugaišta daugiau laiko pamokų ruošai nei planuota, laiko bei idėjų stoką.

Informantai pažymėjo, kad vaikų dienos centruose didelį dėmesį skiria vaikų užimtumui, jų turiningam ir organizuotam laisvalaikiui. Išanalizavus informantų atsakymus apie jų laisvalaikio organizavimo patirtis paaikškėjo, kad prie vaikų laisvalaikio organizavimo vaikų dienos centre prisideda savanoriai, studentai, atliekantys praktiką, vyresnieji vaikai ir kolektyvo darbuotojai pasiūlydami naujų idėjų laisvalaikiui ar įdomių užsiėmimų, renginių, akcijų. Padėdami mažesniems, vyresni vaikai ugdo tinkamus bendravimo įgūdžius, empatiją, pasitikėjimą savimi ir kitus socialinius įgūdžius.

Raktiniai žodžiai: laisvalaikis, organizavimas, planavimas, asmeninės patirtys, vaikų dienos centrai.

Literatūra:

1. Creswell, J. W. (2009). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. 3rd Edition. Los Angeles: Sage Publications.
2. Grudulaitė, L. (2016). The perceptions of practitioners of a children day care centre about authority of a social worker. *Tiltai*, 73(1), 223-238.
3. Fattore, T., Mason, J., & Watson, E. (2017). Findings and Conclusions on Well-Being from the Unique Vantage Point of Children. In *Children's Understandings of Well-being (237-256)*. Springer Netherlands.
4. Kvieskienė, G., Mockevičienė, D. (2002). Laisvalaikio reikšmė ankstyvajai prevencijai. *Socialinis ugdymas*, 5, 66-75.
5. Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas (1996). *Valstybės žinios*, 33-807, 16 str., 1 sk.
6. Roberts, K. (2006). *Leisure in Contemporary Society*. Cabi.

JAUNIMO DARBUOTOJŲ KURIAMOS RIBOS DARBE SU JAUNIMU

Eglė Ona Nikliauzaitė, Vilniaus atviras jaunimo centras „MES“, egle.nikliauzaitė@gmail.com

Jaunimo darbas Lietuvoje dar tik įsibėgėja, kuriant ir tobulinant veiklos aprašus ir organizuojant įvairius mokymus, taip pat kol kas retai sutinkama darbo su jaunimu specifika švietimo įstaigų programose. Jauni specialistai pradeda dalyvauti mokymuose ir seminaruose jau pradėję dirbti jaunimo darbuotojais, nėra jokių kursų ar mokymų, kuriuos būtų galima dalyvauti norint pradėti dirbti su jaunimu.

Darbe su jaunimu yra ypatingai svarbios ribos darbuotojo ir jaunuolio bendravime, nes tik jos leidžia nustatyti santykį, kurio galima tikėtis, taip pat paauglystėje jaunuoliai pradeda formuoti savo ribas, taigi, darbuotojas kurdamas ribas moko ir jauną žmogų jas kurti. Nauji, tik pradedantys dirbti jaunimo darbuotojai stebi kitus, jau ilgiau dirbančius ir mokosi iš jų, dėl to pagrindiniai darbo principai atsiranda iš pačios organizacijos vertybių, kurias perima darbuotojai. Vertybės nusako pageidautiną elgesį, o elgesys leidžia nusistatyti ribas (Banks, 1999). Jaunimo darbuotojams dažnai tenka dirbti besimokant iš savo patirties. Galima teigti, kad pagrindinės kompetencijos, kuriomis dirbdamas remiasi jaunimo darbuotojas yra asmeninės arba iš studijų programų, tokių kaip psichologija, pedagogika ar socialinis darbas, pasiskolintos. Jaunimo darbuotojai neturi sukurę bendro plačiai paplitusio elgesio ribų atžvilgiu. Taigi, **pranešimo tikslas:** aptarti jaunimo darbuotojų ribų kūrimo santykyje su jaunuoliais problematiką.

Derinant kokybinio ir kiekybinio tyrimo duomenis aptariamas jaunimo darbuotojų elgesys ir ribos, atvirumo darbe su jaunuoliais, lytinio švietimo bei ryšio su komanda atžvilgiu. Taip pat išskiriami pagrindiniai jaunimo darbuotojų darbo stiliai, jaunimo darbuotojų kuriamos vidinės atvirų jaunimo centrų ir erdvių

taisyklės. Apžvelgiamas jaunimo darbuotojo mokymosi kelias, kokias ribas jaunimo darbuotojai kuria pinigų ir daiktų skolinimo bei dovanų dovanojimo atžvilgiu, taip pat aptariamas jaunimo darbuotojų bendravimas su jaunuoliais už darbo ribų.

Tyrimas patvirtino, kad jaunimo darbuotojai darbe turi daug laisvės ir vietos kūrybiškumui, jų darbas dinamiškas, dažnai be konkrečios dienotvarkės. Jaunimo darbuotojas turi sugebėti gerbti jauną žmogų būnant jo draugu ir autoritetu vienu metu, taip pat sugebėti suburti jaunas žmones, sugebėti juos motyvuoti, įtraukti juos į veiklas, skatinti grupės augimą. Darbas neformalioje ir nestruktūruotoje aplinkoje jaunimo darbuotojams iškelia klausimus, vidinius nesutarimus, prieštaravimus ir abejones. Jaunimo darbuotojai dažnai susiduria su dilema, ar gerbti kiekvieno jaunuolio individualumą, jo poreikius ir norus ar dirbti bendros gerovės labui ir tenkinti didesnių grupių interesus. Norint sudominti klientą darbuotojas turi balansuoti tarp asmeninių įsitikinimų ir profesionalumo. Kiekvienas jaunimo darbuotojas save kaip profesionalą formuoja sirtingai dėl to išryškėja pagrindiniai jaunimo darbuotojų stiliai: *jaunimo darbuotojas draugas* – neatskiriantis asmeninio gyvenimo nuo darbinio, orientuojasi į santykį, sutinkamas laisvalaikio leidimas su jaunuoliais. *Realybę atskleidžiantis jaunimo darbuotojas* – kuriantis santykį per pokalbius, diskusijas. Asmeninis gyvenimas atskirtas nuo darbinio, egzistuoja ribos, tačiau galimas skirtingas santykis priklausomai nuo ryšio su jaunuoliu. *Griežtas jaunimo darbuotojas* – vadovaujama formaliomis ir neformaliomis taisyklėmis, ribos aiškios ir nepajudinamos, darbas atskirtas nuo asmeninio gyvenimo, jaunuoliai yra mokomi laikytis taisyklių.

Raktiniai žodžiai: Jaunimo darbuotojas, jaunimo darbas, profesinės ribos, asmeninės ribos, darbas su jaunimu.

Literatūra:

BANKS S. *Ethical Issues in Youth Work*, 1999.

DIALOGIŠKO SANTYKIO REIKŠMĖ VIDINIŲ GALIŲ ATRADIMUI: UNIVERSITETINIŲ STUDIJŲ PATIRTIS

Daiva Penkauskienė, Mykolo Romerio universitetas, daiva.penkauskiene@gmail.com

Pranešimo mokslinė problema. Studijos universitete yra ne tik žinių įgijimas, akiračių plėtimas, bet savęs ir savo galimybių pažinimas. Kartais manoma, kad studijuojantys jauni žmonės ganėtinai neblogai pažįsta save, todėl gali savarankiškai mokytis, gilinti žinias, plėtoti gebėjimus, spręsti ir veikti. Tačiau savęs pažinimas niekada nėra baigtinis procesas. Juolab, kad augimo ir brandos kelyje neišvengiamai patiriama daug iššūkių, kviečiančių persvarstyti ne tik turimas žinias, bet ir požiūrį į save, savo pasirinkimus, santykį su kitais. Susidoroti su patiriamais iššūkiais nėra lengva, o kartais tiesiog neįmanoma vieniems. Todėl studijų, ir apskritai viso mokymosi, procese pabrėžiama dialogiško santykio su kitais ir pačiu savimi svarba. Dialogas – tai atviras, kviečiantis giliam ir rimtam požiūriui santykis. Jis skatina peržiūrėti ir įvertinti savo žinias, mokymosi būdą, nuostatas, turimą patirtį, ją keisti ir keistis pačiam. Būdami dialogiškame santykiyje su kitais, besimokantieji pamato ir atranda save kaip „daugiau“ – daugiau žinančius, suprantančius, gebančius, jaučiančius. Kiti – dėstytojai, praktikos vadovai, bendramoksliai padeda savyje išvelgti tai, kas pačių buvo nepastebėta, neįvertinta ar nenumanyta esant.

Pranešimo tikslas –pasidalyti fenomenologinio tyrimo išvalgomis apie universitetinių bakalauro studijų patirtis permąstant mokymąsi, kuomet studentai dialogiško santykio dėka atranda savyje turėtas, bet nepastebėtas arba visiškai naujas galias.

Tyrimo metodologija. Studentų patirtys tyrinėtosiš reflytyviosios fenomenologinio tyrimo perspektyvos.

Tyrimo rezultatai ir išvalgos. Tyrimas atskleidė, kad studentai būdami dialogiškame santykiyje su savimi ir kitais, susiklosčius tam tikroms aplinkybėms, atranda savyje vidines galias – nebijoti ir išdrįsti, savarankiškai tyrinėti ir ieškoti, giliai mąstyti, imtis atsakomybės. Šios galios atrandamos naujai arba iš naujo.

Savęs kaip „daugiau“ atradimas vyksta plačioje akademinėje aplinkoje, neapsiribojant konkrečia vieta, kultūra ar studijų kryptimi. Naujas žvilgsnis į save nėra „egoistiškas“ – geriau pažindami ir atrasdami save, besimokantieji pažįsta ir kitus, atranda studijų vertę ir prasmę.

Raktiniai žodžiai: atradimas, „daugiau“, dialogiškas santykis.

SAVARANKIŠKUMO UGDYMAS LYDIMAJAME BŪSTE

Inga Rusinaitė – Vaitkuviene, VŠĮ „Actio Catholica Patria“, kitaip.patria@gmail.com

Pranešimo mokslinė (praktinė) problema – Lietuvoje, vaikų globos namai, vaidina didelį vaidmenį globojant vaikus, kurių tėvai praranda tėvystės teises. Politiniame lygmenyje yra siekiama užtikrinti vaikų, augančių globos namuose, kuo kokybiškesnį gyvenimą ir geresnes sąlygas asmeniniam tobulėjimui. Įsibėgėjant vaikų globos namų pertvarkai skatinama ieškoti naujų globos formų, kurios būtų, kuo artimesnės šeimos aplinkai. Tokiu būdu siekiama užtikrinti vaiko teises, augti pilnavertiškai, nepatiriant socialinės atskirties. Remiantis Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos (2015) duomenis kiekvienais metais apie 2 tūkst. vaikų netenka tėvų globos. Metų pabaigoje jų bendras skaičius siekia beveik 10 tūkst. (dauguma jų 10–17 metų amžiaus). 2014 m. 82,14 % jaunuolių nuolatinė globa baigėsi sulaukus pilnametystės arba jį emancipavus. Tačiau atlikti tyrimai ir įsibėgėjantis pertvarkos procesas, įrodo, jog jaunuoliai palikę vaikų globos namus yra nepasiruošę gyventi savarankiškai, trūksta buitinių, socialinių ir kt. G. Merkio ir bendraautorų (2002) bei D. Snieškienės ir K. Bumblauskaitės (2005) teigimu, globos namuose vis dar sudėtingos sąlygos vaikams įgyti įgūdžius, kurie suteiktų galimybę jaunuoliams pasirūpinti savimi. Mokslininkai atkreipia dėmesį į tai, jog jaunuoliai išėję yra nepasiruošę savarankiškam gyvenimui, neturėdami tinkamų įpročių ir įgūdžių susiduria su sunkumais, negali būti pilnaverčiais visuomenės nariais.

Pranešimo tikslas – atskleisti jaunuolio savarankiškumo pokytį lydimaajame būste.

Metodas, tiriamieji. 2015 m. pusiau struktūruotu interviu apklausti 7 tiriamieji (2 merginos, 5 vaikinai, 18 – 24 m., vidurkis 20 m.). Lydimajame būste gyvenę nuo 3 mėn. iki 1 m. Duomenys analizuoti turinio analizės metodu..

Rezultatai. Jaunuoliai, gyvenę lydimaajame būste, tampa savarankiški. Tyrimas atskleidžia, kad jaunuoliai išmoko *buitinių įgūdžių* (tvarkytis, apsipirkti, gaminti, skalbti, surašyti skaitliukus ir apskaičiuoti mokesčius, naudotis skalbimo mašina). Dauguma įgijo *finansų planavimo ir socialinių įgūdžių* (problemų sprendimo ieškojimo, kompromisų ieškojimo, konfliktų sprendimo, atvirumo, įgyti kitų žmonių pasitikėjimą ir pan.). Taip pat didžioji dalis pradeda kurti ateities planus, prisiimti atsakomybę už savo veiksmus ir pritaiko įgytus įgūdžius išėjus iš būsto.

Raktiniai žodžiai: savarankiškumas, lydimaasis būstas, buitiniai, socialiniai, finansų planavimo įgūdžiai.

Literatūra:

1. Valstybė vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2015). *2014 Metų veiklos ataskaita nr. 5–2*. Vilnius.
2. Merkys, G., Ruškus, J., Juodraitis, A. (2002). *Nepilnamečių resocializacija. Lietuvos nepilnamečių priežiūros įstaigų psichosocialinė ir edukacinė situacija*. Šiauliai: ŠU.
3. Samašonok, K. (2013). Globos namuose gyvenančių vaikų ir paauglių savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymas: pasiekimai, sunkumai, sprendimai. *Pedagogika*, 103–114.
4. Snieškienė, D., Bumblauskaitė, K. (2005). Globos įstaigoje augančių jaunuolių pasiruošimas savarankiškam gyvenimui. *Specialusis ugdymas*, 111–122.

„PALAIKYS, NORS IR SUSIPYKSIM“: GRUPĖS NARIŲ ABIPUSĖS PAGALBOS YPATUMAI, DARBE SU JAUNIMO GRUPĖMIS

*Asta Stankūnaitė, VŠĮ Actio Catholica Patria, astulkinas@gmail.com
Doc. dr. Jorūnė Vyšniauskytė-Rimkienė, Vytauto Didžiojo universitetas,
jorune.vysniauskyte-rimkiene@vdu.lt*

Grupė – itin svarbi jauno žmogaus gyvenime. Lietuvoje, socialinis darbas su grupe – retai taikoma praktika. Socialinio darbuotojo vedama grupė jaunam žmogui aktuali dėl raidos metu vykstančių procesų: noro priklausyti bendraamžių grupei, silpnėjančio tėvų ir vis augančio bendraamžių autoriteto. Dažnai, bendraamžių grupė tampa paramos šaltiniu, tad itin svarbu grupėje pastebėti ir išnaudoti jaunų žmonių stiprybes bei gebėjimą ir norą padėti vienas kitam. Abipusės pagalbos modelis (ang. mutual aid model) taip plačiai taikomas kituose šalyje, tačiau dar netyrinėtas šalies kontekste. Abipusė pagalba (ang. mutual aid) – dinamiškas procesas, kurio metu žmonės padeda vieni kitiems sprendžiant tam tikrus sunkumus (Steinberg, 2014). Tyrimo tikslas atskleisti grupės narių abipusės pagalbos ypatumus darbe su jaunimo grupėmis, jaunimo grupių vadovų ir dalyvių požiūriu. Tyrimui atlikti buvo pasirinktas kokybinio tyrimo metodas. Tyrimo duomenys buvo renkami naudojant pusiau struktūruotą interviu, tyrimo duomenys analizuoti turinio analizės metodu. Tyrime dalyvavo 6 socialiniai darbuotojai vedantys grupes jaunimui, 4 jauni žmonės (15 – 17m. amžiaus), lankantys socialinių darbuotojų vedamas grupes. Tyrimas buvo vykdomas dviejuose Lietuvos miestuose, keturiose X organizacijose. Atlikto tyrimo rezultatai atskleidė, kad jaunimo grupės narių abipusė pagalba sukuria saugią, jaukią atmosferą, kuri padeda siekti ne tik asmeninių tikslų, bet ir skatina lankyti pačius grupės užsiėmimus. Jauni žmonės padėdami vieni kitiems atranda savo stiprybes, kyla jų savivertė ir pasitikėjimo savimi jausmas. Jauni žmonės padeda vienas kitam įvairiais būdais: dalinasi jiemis aktualia informacija, drąsina vieni kitus, suteikia paramą ir palaikymą, padeda vieni kitiems spręsti asmenines problemas, taip ir patys mokydami problemų sprendimo būdų. Buvimas kartu su kitais bendraamžiais, jauniems žmonėms padeda suvokti, kad jie yra ne vieni savo problemoje, taip pat skatina objektyviau vertinti save ar laužyti tam tikrus stereotipus. Viena pagrindinių sąlygų siekiant abipusės grupės narių pagalbos jaunimo grupėje – tikėti jaunų žmonių stiprybėmis ir galimybėmis padėti vienas kitam ir skatinti atrasti šio proceso prasmę ir naudą. Taip pat svarbu saugi aplinka, santykinai grindžiami pasitikėjimu ir atvirumu, grupės sutelktumas ir vieningumas, refleksija.

Raktiniai žodžiai: darbas su jaunimo grupe, abipusė pagalba grupėje, socialinis darbas su grupe

Literatūra:

Steinberg, M., D. (2014). *A mutual aid model for social work with groups. Third edition.* London and New York: Routledge.

3-oji jaunimo tyrėjų mokslinė-praktinė konferencija Lietuvos jaunimo politikos 20-mečiui paminėti „JAUNIMO DALYVAVIMO IR ATSKIRTIES, LAISVĖS IR ATSAKOMYBĖS TAKOSKYROS“. PRANEŠIMŲ SANTRAUKOS, Rugsėjo 8 d., 2016, 31 psl.

ISBN 978-9955-19-815-4

Konferencijos tinklalapis: jaunimo-tyrimai.mruni.eu

Šiais, 2016-aisiais, sukanka 20 metų kai Lietuvoje jaunimo politika pradėta reglamentuoti specialiais teisės aktais. Kokius tikslus ir lūkesčius jaunimo politikai kėlėme? Kokiomis priemonėmis šių tikslų siekėme? Kokių rezultatų pasiekėme? Kokie politiniai sprendimai šioje srityje buvo svarbiausi, kuriais iš jų galime džiaugtis ir didžiuotis? Kur mes esame ir kur mes einame ar turėtume eiti?

Pranešimų santraukos pateiktos autorių ir neredaguotos